Ч. 45. 46. Чернівцї, недїля дня 17. (30.) цвітня 1905 р. Рочник XXI.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Богдан Л . .

НА ВЕЛИКДЕНЬ.

I.

Вже по всеношній, вже по службі божій
Виходять люди з церкви і кругом
Живим, неплетеним вінком
Стають на цвинтари веселі, гожі.

Жінки, як мальви, а дївки, як рожі,
Стоять поважно над своїм добром
І ждуть, аж вийде пан-отець з хрестом
І посьвятить їм тії дари божі.

Спішіть ся отче! Рік цїлий чекали
Вони на тоє превелике сьвято,
Орали, сїяли, косили, копали,

Та сорок днїв щось постили завзято
І знова рік цїлий прийдеть ся ждати,
Нїм надійде таке велике сьвято.

II.

„Христос воскрес“ дяки сьпівають,
Пан-отець кропить, над село
Весняне сонце підійшло,
І квіти пахнуть, дзвони грають.

Щасливі ті, що паску мають!...
Ґаздинї в біле полотно
Склали посьвячене добро,
Мужам завдали і манджають.

Між ними підросток — хлопчина
На силу двигає сьвячене,
Аж льлеть ся піт і гнеть ся спина.

Та занесе... Він не дитина...
Торік покійні несли тато...
Тепер на нього черга, нене.

III.

Розговілись, поснїдали.
Раз у рік такий снїданок.
Мясо, булка, пива збанок —
І знов рік будуть чекали.

Аж ту гамір чути в дали.
Сонце, сьпіви — гарний ранок!
Гагілки — а на останок
Залунали самопали...

І не чуєш, де кінчить ся
Сьпів дївчат і гомін дзвонів,
Шелест лип і шуми вітру.

Безлїч барв усяких, тонів
Гонить за собою, веть ся
Й розпливаєть ся в повітру.

Николай Василько.

Завтра загомонять великоднї дзвони.

Завтра загомонять по всїх частинах сьвіта великоднї дзвони і кликати муть вірних східної церкви до храмів на Воскресенє Христово. Із як ріжними почуванями прямувати муть до них вірні в поодиноких країнах! Найсумнїйший Великдень прийде ся опровадити безперечно нашим братям на Вкраїнї і Славянам-Росиянам: Кілько сліз скропить там сьвячене приготовлене сьвященикам до посьвяти, сліз що потекли за втраченими батьками, братами й синами? Ті гіркі сльози витисло з очий страшне горе, нанесене на мілїони правовірних християн захланностию, що йде у парі з нелюдством і нерозумом диким. Ті сльози пливуть не лиш із болю, а ще й із завзятя і як ще є над правовірним народом Бог на небесїх, то в них насталить ся збруя до бою за волю — силою непобідимою.

А далеко, далеко за морем згадують нинї по кольонїях мужики прогнані із своєї вітчини про нас, згадують про те, що помимо конституциї, помимо свободи — на папері — присилувано нашого селянина до того, щоб покидав землю батьків своїх і шукав собі нової вітчини на чужинї.

Із ляку забєть ся серце галицкому мужикови, як згадає про безлїч визискувачів, перед якими утечею спас ся. Батько оставив єму господарство порядне, поблагословив Бог дїтворою, а жінка його у днину робучу рук закладати не знала, а однак треба було із усїм розпрощатись та утїкати у нову вітчину. Прогнали єго власти: захисту не знайшов він нїгде, староста, суд, а навіть вибраний єго таки голосами війт — всї вони служили дворови, а сей не міг стерпіти єго, заможного й сьвідомого господаря. Дїдич не міг того перенести, щоб мужик не зависїв від пропінациї, коли він сам мусїв брати навіть булки до їди із коршми і то на кредит. Тож мужик волїв радше вандрувати у сьвіт, нїм зійшов ще разом із своєю ріднею по малих й великих деруньствах й сикатурах на те, на що зійшло вже майже цїле колись богате село — на лїцитацийний бубен.

Тут у Канадї гаразд єму жити, як єго братям на Буковинї: немногі анґлїйскі урядники ввічливі і чемні, робітної днини не треба марнувати по судах і урядах податкових, а що найважнїйше немає тут дїдичів. А однак він горює, щось давить серце жіноче і дїти радїти не хочуть — над ними повисла туга за рідним краєм!

Дзвонять великоднї дзвони; він згадує рідний край, зачуває дзвони у селї рідним і ридає! Єму здаєть ся, що дзвони несуть єму вістку із галицких гір і галицких долів. Та не радісна та вістка, вони гомонять глухо, немовби хотїли сказати: „Не має тут ще долї для тебе! Над краєм ще далї панує відвічний твій ворiг!“

А наш мужик? Він весело йде до церкви. Вчера принесла єму почта листи із зеленої Буковини, а там зацвитає для мужицтва нове житє: Ледви два роки минуло, як цїсар прислав до сего краю благородного князя, і все, до чого мужик стремів від десяток лїт, зачинає обертатись у дїло; управа краю найшла ся у руках людий вивінуваних єго довірєм, а що найважнїйше: він може, що не судило ся єму нї в Росиї, нї в Галичинї, нї в Угорщинї, почувати себе тут, рівновартним чоловіком!

Як міг се зробити один чоловік, хоч він був би навіть князем — питає єго галицкий брат. Пишуть менї — одвічує наш мужик, що цїпка єдність усїх верств нашого народу і їхня незломна воля добути свою цїль всїми способами доказали єму, що наші домаганя опирають ся на загально народній воли, а се дало єму ще й те переконанє, що по сповненю бажань може єго начальник, наш цїсар, певно числити на наш нарід.

Великоднї дзвони перегомонять незабаром, та як вони закличуть наприк руский нарід на Буковинї на Воскресенє, то поспішить він не лиш із втїшною надією — але допожи тому Боже! — і з вдоволенєм по успішно звершених дїлах!

А в Галичинї?

Др. Ст. Смаль-Стоцкий.

На переломі.

Стоїмо на самім переломі і від нас самих залежати ме, чи видобудем ся на верх, чи, не дай Боже, доля наша знов скотить ся на долину і ми наново будем мусїли починати Сизифову працю, котити сю долю в гору. В сїй хвилї декому може здавати ся, що ми вже на горі, річ дуже важна, тямити все, що ми не сьміємо заложити руки і відпочивати. Ой, ще далеко до сего; тай взагалї відпочинок або неробство не сьміє нїколи бути нашим ідеалом, лиш праця, одна щира праця, а успіхи такої працї будуть осолодою нашого житя і окрасою руского народу. Та-ж все те, що у нас є, придбали ми лише щирою працею і лиш такою працею годні ми се при собі утримати і помножити.

Провідною думкою в усїй нашій народній працї повинно бути поліпшенє долї хлїборобского стану, раз тому, що хлїборобский стан кріпка підвалина кождого народу взагалї, а по друге длятого, що він у нас, можна сказати, одинокий, стан суспільний, із котрого з часом мусять виробити ся усї иньші суспільні стани, як купецкий, промисловий і т. д. Праця рускої інтелїґенциї, що майже уся вийшла із лона хлїборобского стану, повинна проте

Володимир Короленко.

Старий дзвонар.

(Весняна ідиля).

З рос. переклав: *Сидір Радик.*

Стемнїло.

Невеличке село притулене над далекою річкою, до бору, тонуло в особливім смерку, що наповнює весняні зоряні ночи, коли тонкий туман, підоймаючи ся із землї, згущує тїнь лїсів і застелює відкриті простори сріблисто-блакитною мракою... Все тихо, сумно, жалїбно.

Село тихо дрімає.

Убогі хати ледво виріжняють ся темними обрисами; де не де мигають огнї; деколи скрипнуть ворота, загавкає голосна собака і замовкне; часом із темної маси тихо шумлячого лїса віддїляють ся фіґури пішоходів, проїде їздець, проскрипить віз. То мешканцї поодиноких лїсних осель збирають ся в свою церков зустрічати весняний празник.

Церков стоїть на горбочку, в самій серединї села. Єї вікна палають сьвітлом. Дзвінниця — стара висока, темна — тоне верхом у блакитї.

Скрипять степенї сходів. Старий дзвонар Михеїч лїзе на дзвінницю, і швидко зависає в просторі його лїхтарня, мов летуча звізда у воздусї.

Тяжко старикови драпати ся по крутих сходах. Не служать вже старі ноги, знеміг ся він сам, недовиджує... Пора вже, пора старикови на спокій, так Бог не посилає смерти. Поховав синів, поховав внуків, виряджав в домовину старих, виряджав молодих, а сам все ще жиє. Тяжко... Вже багато разів зустрічав він весняний празник, забув і рахунок в тім, кілько разів вижидав великої хвилї на тій самій дзвінници. І от, довів Бог знов...

Старик підійшов до просьвіту дзвінницї і спер ся на поруча. В долинї, маячіли довкола церкви, в темнотї могили сїльського цвинтаря; старі хрести немов хоронили їх розпростертими руками. Де не де склоняли ся над ними берези, ще не покриті листєм... Звідти, з долини, долїтав до Михеїча ароматний запах молодих почків і віяло тужливим спокоєм вічного сну...

Що то буде з ним через рік? Видрапає ся знов сюди, на підмідний дзвін, щоби голосним ударом збудити чуйно-дрімучу ніч, або буде лежати... От там в темнім розї цвинтаря, під хрестом? Бог знає... Він готов, а поки-що довів Бог ще раз стрітити празник.

„Славаж — Тобі Господи!“ — шепочуть старечі уста звиклу формулу і Михеїч глядить в гору, на горюче зоряне небо і хрестить ся...

— Михеїч, Михеїч! — кличе його з долини дренчатий, також старечий голос. Старенький дяк глядить в гору на дзвінницю, аж прикладає долоню на моргаючі, слїзні очи, та все таки не видить Михеїча.

— Що тобі? Я тут! — відзиває ся дзвонар, схиливши ся із своєї дзвінницї. — Хиба не видиш?

— Не виджу... А не час-би вдарити? По твому як?

Оба глядять на здвізди. Тисячі Божих огників мигає на них з висоти. Полумяний „Віз“ підняв ся вже високо... Михеїч міркує.

— Нї ще, почекай трохи... Я вже знаю...

Він знає. Йому не треба годинника. Божі звізди скажуть йому, коли прийде час... Земля і небо і біла хмарка, що тихо пливе у блакитї і темний бір, що незрозуміло шепоче в долинї і плескіт закритої в мрацї річки, — все те знакоме йому, все те рідне йому... Не дурно прожило ся тут цїле житє...

Перед ним оживає далека минувшість... Пригадує собі, як перший раз з татуньом видрапав ся був на сю дзвінницю... Господи Боже, як то давно... і як недавно!... Він бачить себе руєявим хлопчам; його очи розгоріли ся; вітер — то не той, що підоймає уличні порохи, а якийсь особливий, махаючи високо над землею своїми безшумними крильми, — розвіває його волося... В долинї, далеко-далеко, якісь маленькі люди, і також маленькі домики сїльскі, і лїс відсунув ся в далечінь, а кругла прогалина, на котрій стоїть село, видаєть ся такою величезною, майже безграничною...

— Аж от вона, вся тут! — усьміхнув ся сивий старик глянувши на невеличку прогалину.

Так то — і житє... За молоду і кінця йому не видиш і краю...

І от воно все, як на долони, з початку аж до самої тої то могилки, яку злюбив собі у кутї цвинтаря... І щож, славаж Тобі Господи! — пора спочати. Тяжку дорогу пройшло ся чесно, а сира земля йому мати... Незабаром, вже незабаром!... Однако, пора! Поглянувши ще раз на звізди Міхеїч, підняв ся, здоймив шапку, перехрестив ся і став підбирати посторонки від дзвонів. Через хвилю нічний воздух задріжав від гучного удару... Другий, третий, четвертий,... один за другим, наповняючи чуйно дрімучу передпразникову ніч, полились вільні, протяжні, дзвенячі і сьпівучі тони...

*

Дзвін замовк. В церкві почала ся служба. Давнїйшими роками Михеїч що раз спускав ся по сходах на долину і ставав у розї коло дверий, щоби молитись і слухати сьпіву. На тепер він зістав ся на своїм подї. Тяжко йому; притім ще відчував якусь утому. Присїв на лавцї і слухаючи втихаючого гомону розгойданої міди глибоко задумав ся. Про що? Він сам ледве би міг відповісти на той запит... Осьвічувала дзвінницю слабо лїхтарня. Глухо гудучі дзвони тонули в мрацї; з долини, з церкви, часом долїтав слабим голосом сьпів, а нічний вітер носив посторонками, привязаними до желїзних дзвонових сердець...

Старик спустив на груди свою сиву голову, в котрій роїли ся нескладні уяви. „Тропар сьпівають!“ — думає і видить себе також у церкві. На крилосї заливають ся десятки дїточих голосів; старенький сьвященик, покійник отець Наум, виголошує дріжачим голосом „возгласи“; сотки мужицких голов, як достигле колосє під подувом вітру, хилють ся і знов

бути звернена з одного боку на осьвіту народу, з другого боку на економічне піднесене хліборобского стану, а окрім того на здобуте як найширших політичних прав для сеї верстви суспільности.

Що тичить ся осьвіти народу, то завданем рускої интеліґенциї мусить бути не лиш цілковите викорінене анальфабетизму (неписьменности), але скілько мога широка осьвіта загальна і фахова, т. зн. ми повинні всїма силами о то дбати, аби між руским народом ширити відомости із усїх галузів людского знаня, а окрім того подавати руским хліборобам науку фахову господарства і всеї звязаної з хліборобством господарки, а також притім треба нам доконечно звертати також увагу на національне осьвідомлюване сеї суспільної верстви. Взірцем до такої праці можуть нам послужити заходи интеліґенциї в Данії, Норвеґії і Швециї, бо про велику користь і хосен сих заходів сьвідчать як найкрасші успіхи. Аби і у нас просьвітні заходи интеліґенциї принесли так само як найкрасші успіхи, треба просьвітну працю добре зорґанізувати. Завязки такої орґанізациї подибують ся у нас: маємо читалнї, „Січи“, „Руску Бесїду“ і єї філії, „Руску Школу“ і єї філії, Історичне товариство, однак діяльність сих товариств в напрямі просьвітнім не така видатна, як би бажалось. Треба доконечно сю діяльність оживити, а заходи наші просьвітні подвоїти і потроїти; треба також уложити докладний плян науки, розділити працю поміж себе, придбати грошевих засобів на покрите коштів, сполучених із сими заходами. Що наша академічна молодїж могла-б в тій справі віддати народови як найлїпші прислуги, се річ певна; тому треба-б доконечно втягнути єї до сеї роботи і тим заразом дати хосенний напрям єї молодечому загалови. Найблизшим ідеалом нашим повинно бути: се, щоб в кождій сельскій читалнї, в кождій „Січи“ що недїлї і сьвята відбув ся виклад якогось интеліґентного чоловіка, і заложене людової бібліотеки в Чернівцях, з котрої книжки вандрували-б по черзї по всїх читалнях і „Січах“. До чого відтак треба буде брати ся, се покажуть обставини, витворені такою працею.

В справі поліпшеня економічної долї, піднесеня добробиту народу ми мусимо і повинні ще богато, богато потрудили ся. Бо хоть є у нас зародки економічної орґанізациї, то, як далеко ще нам до того, щоб назвати ся народом просьвіченим, культурним, так само далеко нам і до правдивого добробиту. Одно з другим іде немов в парі. Руский нарід, як ще і доси ходить в ярмі темноти і чужого розуму, так само тяжко придавлений нуждою і ходить в ярмі чужого капіталу. З тяжкою бідою удало ся нам заложити около 90 спілок кредитових і споживних, і три спілки для випасу худоби, але і вони не розвивають ся так, як треба, бо дуже трудно приходить ся розбудити в народї спілковий змисл. Через заложене банку краєвого обнизить ся стопа процентова для кредиту іпотечного і оборотового і се певно послужить до піднесеня добробиту межи народом, бо нарід перестане працювати на лихварів, віддавати їм всю свою кервавицю, а почне працювати на себе і собі в пожижиток. Однак само поліпшене кредитових стосунків не може нїяк бути найвисшим нашим ідеалом на економічнім полї, бо добробит нашого народа взагалї треба нам мати перед очима. Длятого ми мусимо перед усїм щиро і безнастанно працювати в тім напрямі, щоб серед руского народу розбудити живий спілковий змисл, щоби наш нарід тим новим духом так на скрізь проняв ся, аби сам з власного почину, без принуки з гори, закладав всякі економічні спілки для поліпшеня свого материяльного стану. Від спілок кредитових і споживчих треба доконечно, як найскорше перейти до орґанізациї всяких спілок продукцийних, мелїорацийних і т. п. Широке поле отвирає ся тут для працї нашої інтеліґенциї. Провід в тій працї повинна взяти на себе „Селяньска Каса“.

Так коло просьвіти, як і коло економічного піднесеня руского народу мусимо ми самі, як найщирійше і як найпильнїйше заходити ся, бо нїхто иньший замість нас сего не зробить. Правда, є у нас публичні институциї, що про одно і про друге дбають; маємо школи народні і повторительні, а при них бібліотеки, маємо школу рільничу, маємо вандрівних учителїв рільництва, маємо Раду культури краєвої, мати мем банк краєвий, нарештї і Видїл краєвий тай правительство підпирають заходи около піднесеня культури краєвої, однак на се спускати ся нам годї.

Ходить о то, щоб зломати байдужність народу, відучити єго надїяти ся всего добра для себе з гори, розбудити і оживити в нїм духа інїциятиви, запопадности, віру в себе, надію на свої власні сили, а сего не зроблять нїякі публичні институциї і нїхто иньший — се мусимо ми самі зробити, се наш сьвятий обовязок супроти рідного народу. Не можна тут спускати ся хоть би на поміч сусїдів, бо вони мають за своїм народом богато робити, тай не лежить се в интересї чужої интеліґенциї підоймати руский нарід, аби він випередив иньші народи. Се наш власний інтерес, се мусить бути метою працї нашої интеллїґенциї. Союзників можемо ми потребувати і потребуємо дїйсно єдино до того, щоби добути як найширші права для народу, потребуємо отже лише союзників політичних і вязати ся повинні ми завсїди з тим, хто допоможе нам осягнути сю цїль. Однак се вже річ самої лише рускої интеллїґенциї припильнувати і подбати, аби всякі таким чином здобуті права вийшли як найбільше в хосен руского народу. А прецїнь річ ясна, як сонце, що нарід просьвічений, осьвідомлений з своїми правами і обовязками, осьвідомлений в національних справах завсїгди із всїх обставин, уміти ме витягнути для себе більший хосен, нїж нарід темний і нуждою прибитий. Так як добрі політичні союзи дуже велику мають для нас вартість і ми мусимо їх високо цїнити, так з другого боку такі союзи не звільняють нас з обовязку найревнїйшої працї над просьвітою, над поліпшенем добробиту, над національним і політичним осьвідомлюванем руского народу, бо все таки остане вірна віковим досьвідом добута теза, що чужими руками добре лиш грань загортати, та що сьвятили ся свої очи, свої руки. Ба, ми мусимо пильнїйше тими справами займати ся, нїж інтеліґенция иньших народів, бо-ж євістна річ, що у иньших народів більше інтеліґенциї і тота інтеліґенция заможнїйша, нїж у нас; тому, що нам не достає числом і заможностю, се мусимо надолжити пильностю, щиростю і ревностю. Політичні союзи бувають дуже зміньчиві, сегодня ся, завтра знов иньша політична партия може з нам бути в союзї, або і таке може бути, що нараз можемо опинити ся без всяких союзників самі одні против всїх; — тривалі остануть завсїди лиш успіхи і забутки щирої працї наших рук і нашого ума. Помимо щирої льояльности для наших союзників ми завсїди мусимо бути приготовані на всякі несподїванки, бо воріг не спить, а нїякі несподїванки нас не злякають, коли ми щиро і сумлїнно виповняти мем обовязки, вложені морально на інтеллїґенцию кождого народу, бо тодї можемо бути безпечні, що встане правда, встане воля руского народу! В день сьвітлого празника побіди правди над неправдою, сьвітла над темнотою, в день сьвітлого празника любви ближнього прошу приняти сих кілька щирих слів до серця. Добра Хощю братии и роѳьстый земли. Христос воскрес!

Омелян Попович.

До Русинок на Буковинї.

Хвальна Редакция „Буковини“ запросила між иньшими й мене написати щось для великодного числа ґазети. Отсе загадав я порушити публично справу, котра після загального осуду і досьвіду дуже важна. Ото на велику шкоду рускої справи на Буковинї недостає нам ще до нашої народної орґанізациї вельми важного чинника, себто орґанізациї нашого жіноцтва, котре в наших прочих товариствах чисельно дуже скупо заступлене а тим меньше бере в них діяльну участь. Розводити ся над тим, яку велику вагу має осьвічене і національно сьвідоме жіноцтво в житю кождого народу, значило-б тілько, що лити води в керницю. Оттому то подаю тут начерк уставу „Товариства Русинок на Буковинї“, котрого цїль і средства чейже переконають всїх, а особливо наше патріотичне жіноцтво, кілько добра могло би воно зробити згодом для руского народу на Буковинї. Передаю отсей начерк Русинкам на Буковинї під розвагу. Підчас великодних сьвят буде час і нагода подумати й побалакати їм про сю важну справу. І я надію ся напевно, що в кождій рускій місцевости на Буковинї найде ся хоч одна сьвідома і щира Русинка, що згодить ся на сей проєкт і пристане до сего товариства та повідомить мене карткою про свою волю, причинити ся своїм дрібним датком і щирою працею до задуманого великого дїла, зробити

підоймають ся... Мужики хрестять ся... Все знакомі лиця і всї покійники... От строгий вид отця; от старший брат по закону хрестить ся і зітхає, стоячи в рядї із батьком. От і він сам в розцьвітї здоровля і сили, повний непритомної надії в щасте, в радість житя... Де оно, то щасте?... Стареча гадка спалахне, як вгасаюча поломінь і сповзне блескучим, бистрим промінем, осьвічуючим всї закутки прожитого житя... Не по силї труд, горе, клопіт... Де оно, то щасте? Тяжка доля протягне зморщки по молодім лици, зігне міцну спину, навчить зітхати, як і старшого брата... Но от на ліво між сїльскими бабами, смирно склонивши голову, стоїть його „молодиця“. Добра була баба, царство їй небесне! І богато намучила ся, щира... Нужда та робота, та вічне бабске горе зсушує гожу бабу; засумують очи і вираз вічного тупого ляку перед несподїваними ударами житя змінить величаву красу молодиці... Та де їхне щасте?... Один остав ся в них син, надія і радість, і того переломила людська неправда...

А от і він, богатий воріг, бє поклони відпокутує кроваві сиротиньскі сльози; швидко махає на собі знак хреста і падає на колїна і товче чолом... І кипить, розгорює ся у Михеїча серце, а темні образи сьвятих строго глядять зі стїн на людське горе і на людську неправду... Все то минуло, все то позаду... А тепер цїлим сьвітом для него отсей темний під, де вітер гудить в темнотї, гойдаючи посторонками дзвонів... „Бог вас най судить, Бог най судить!“ — шепоче старик і понурив сиву голову, а сльози тихо ллють ся по старих щоках дзвонаря...

— Михеїч, Михеїч! Щож ти, хиба заснув? — кричать йому з долини.

— А що? — обізвав ся старик і прудко скочив на ноги. — Господи! Може й справдї заснув? Не було ще такого сорому!...

І Михеїч прудко зручною рукою хапає за посторонки. На долинї, мов мурашник, суне ся товпа мужиків; хоругви лопотять в воздусї, поблискуючи золотим полотном... От обійшли з процесиєю церкву і до Михеїча долїтає радісний поклик:

— Христос воскресе із мертвих!

І відбиває ся тот клич хвилею в старечім серцю... І здаєть ся Михеїчеви, що яснїйше запалав в темнотї огонь воскових сьвічок, і сильнїйше захвилювалась товпа, і збили ся хоругви, а пробуджений вітер підхопив хвилї звуків і широкими замахами поніс їх в гору, зливаючись з грімким торжественним дзвоном...

Нїколи ще так не дзвонив старий Михеїч.

Здавало ся, що його переповнене стареча серце перейшло в мертву мідь, і звуки дїйсно сьпівали і дріжали, сьміялись і плакали, сплїтаючись в чудову вужівку несли ся в гору, до самого звіздяного неба. І звізди палали яснїйше, розгорювали ся, а звуки дріжали і лились і знов припадали до землї з милими любощами...

Здоровезний бас грімко викрикував і кидав сильні могучі тони оповіщаючи небу і землї: „Христос воскрес!“

І два тенори, здрігнувши ся від чергових ударів желїзного серця, присьпівували йому радісно і голосно: „Христос воскрес!“

А два малесенькі дишканти немов спішучись, щоб не лишитись, вплїтали ся між більші і радісно, неначе малі дїти, сьпівали навздогінь: „Христос воскрес!“

Здавало ся, що стара дзвінниця дрожить і хитає ся, що вітер, обвіваючи лице дзвонаря, хитає сильними крильми і підсьпіває:

„Христос воскрес!“

І старе серце забуло про житє, повне клопоту і кривди... Забув старий дзвонар, що житє для него замкнуло ся в похмурий і тїсний під, що він в сьвітї один, як старий пень, розбитий злою негодою. Він чує ті звуки, сьпіваючі і плачучі, злїтаючі до високого неба і припадаючі до бідної землї, і здає ся йому, що він окружений синами і внуками, що сї їх радісні голоси, голоси великих і малих, зливають ся в один хор і сьпівають йому про щасте і радість, котрих він не зазнав в своїм житю... І тягає посторонки старий дзвонар, і сльози течуть по його лицю, і серце сильно бє ся з ілюзиї щастя...

*

А на долинї люди слухали і говорили один другому, що нїколи ще не дзвонив так гарно старий Михеїч...

Та вмить великий дзвін непевно здрігнув ся і замовк. Замішані півголоски продзвенїли недокінчений трель і потім урвали його, неначе вслухуєш ся в тужливо-гудячу довгу ноту, що дрожить і леть ся, і плаче постепенно затихаючи у воздусї... Старий дзвонар знеміг і спустив ся на лавку і дві останні сльози покотили ся по блїдих щоках...

— Посилайте за другим! Старий дзвонар вже віддзвонив своє...

з руского жіноцтва важний чинник в житю нашого народа. Я переглядаю вже в думці з великим вдоволенем сотки карт навіть з гарними видами, в яких наші Русинки, від наймолодших панночок до найдовше замужних пань і вічно молоденькі одовиці, витають сердешно, як се тільки одні женщини й годні, отсю гадку і приступають до задуманого діла, воскресеня руского жіноцтва на Буковині до нового красного житя для рідного народу. В тій певній надії желаю руским красавицям веселих сьвят...

Устав
товариства Русинок на Буковині.

§ 1. Товариство має на цїли піднести національну сьвідомість, культуру і добробит руского народу через злуку, відповідне сїй цїли виховане і осьвіту руского жіноцтва на Буковині.

§ 2. До сеї цїли товариство вживати ме таких средств: Воно буде 1) ширити розумні засади національного вихованя словом і письмом між широкими масами руского жіноцтва, 2) закладати і піддержувати діточі охоронки і огородцї, бурси і т. п. заклади виховавчі, 3) дбати про як найширшу осьвіту руского жіноцтва, уряджуючи наради, збори, відчити, виклади, вистави, представленя театральні, вечерницї, вечерки музикальні і декляматорскі; засновуючи і удержуючи бібліотеки і читалнї; видаючи ґазети і книжки; закладаючи і спираючи курси і школи ріжної для молодїжи взагалї, а для жіноцтва з осібна користної науки; 4) закладати і спирати морально і материяльно всякі підприемства, котрі мають на цїли поліпшене добробиту руского народу, его домашного ґаздівства, господарства, промислу і торговлї.

§ 3. Маєток товариства складає ся: *а*) з вкладок членів, *б*) зі всяких датків і записів, *в*) з доходів підприемств товариства. Місцеві кружки віддають що року половину своїх членьских вкладок філїям, а сї знов половину з того головній управі товариства; всїми прочими доходами завідують місцеві кружки взглядно філїї після своеї волї на цїли товариства взглядно після виразного призначеня поодиноких дарів чи записів.

§ 4. Товариство складає ся: *а*) із головної управи з осїдком в Чернівцях, що має назву: „Тов. Русинок на Буковині“, *б*) з філїй товариства у всїх судових повітах Буковини, що називають ся: („Назва повіту) Філїя тов. Русинок на Буковині“, *в*) з місцевих кружків товариства у всїх місцевостях Буковини, де найде ся потрібне число членів. З назвою: (Імя місцевости) кружок тов. Русинок на Буковині. Для місцевих кружків і філїй видає головна управа на підставі сего уставу осібні статути, які належить подати до відомости політичного начальства.

Місцеві кружки товариства повстають за дозволом головної управи, де збере ся в тій цїли десять Русинок.

Філїя товариства повстає за дозволом головної управи в тім судовім повітї, де є що найменьше три місцеві кружки товариства.

§ 5. Члени товариства дїлять ся на дїйстні, спомагаючі і почестні.

Дїйстним членом товариства може бути кожда Русинка без ріжницї стану і віку, яку прийме виділ місцевого кружка.

Спомагаючим членом товариства може бути кожда особа, яку за моральну чи материяльну поміч для товариства заіменує виділ місцевого кружка.

Почесними членами кружка, філїї або цїлого товариства іменують дотичні головні збори такі особи, що положили великі заслуги около кружка, філїї чи цїлого товариства.

Дїйстні члени обовязані платити до каси місцевого кружка що найменьше одну корону річної вкладки і працювати в користь товариства.

§ 6. Дїйстні члени мають право користувати ся всїм добром, яке подає товариство, під услівями, які ухвалить дотичний виділ; далї участвувати з голосом рішаючим на всїх зборах місцевого кружка.

Спомагаючі і почестні члени мають право дорадчого голосу на всїх зборах дотичного місцевого кружка чи філїї а почесні члени, яких заіменувала головна управа товариства, на всїх зборах кружків, філїй чи цїлого товариства.

§ 7. Членом товариства перестає бути той, хто не уплатить вкладку за один рік або кого виключить виділ місцевого кружка за те, що шкодить інтересам товариства. Виключеному пристоїть право відкликати ся до головних зборів, але ніяк не може домагати ся звороту своїх вкладок чи датків, зложених на цїли товариства.

§ 8. Товариством рядять виділи і головні збори. Місцевим кружком управляє виділ місцевий, філїєю виділ філїяльний, а цїлим товариством виділ головний як перша, а дотичний головний збір як друга старшина.

§ 9. Головні збори місцевих кружків складають ся із дїйстних членів кружка, філїяльні головні збори із виділових місцевих кружків, а загальні збори цїлого тов. із виділових філїй, яким едино пристоїть право голосованя і вибору. Кождий звичайний головний збір відбуває ся раз на рік, а то в місцевих кружках підчас різдвяних сьвят, в філїях підчас великого посту, а цїлого товариства підчас великодних сьвят. Щоби ухвали збору були правосильні, треба оголосити его в рускій ґазетї, яку товариство назначить своїм орґаном, тиждень наперед, і присутности що найменьше десять членів управнених до голосованя і вибору. Коли-ж розходить ся о зміну уставу або о розвязане кружка, філїї чи цїлого товариства, то на те треба при першім скликаню найменьше половини сих членів; при другім скликаню вистарчає кожде число членів. Головні збори рішають над справозданем з дїяльности товариства, его грошевою господаркою, до чого вибирає контрольну комісию з двох членів, ухвалює підприемства получені з більшими видатками, вибирає явно або тайно виділ і рішає над відкликами, жалобами і внесками тай над зміною уставу; все проче належить до виділу.

§ 10. Кождий виділ складає ся з 5 виділових і 2 заступниць, що вибирають зпомежи себе: голову, заступницю голови, котра є заразом контрольоркою, писарку, касієрку і бібліотекарку. Ухвали виділу правосильні, як повідомлено про засїдане всїх членів, а з них є присутні голова або еї заступниця і ще двох виділових і більшість з них повзяла дотичну ухвалу. Виділ може поручити ведене чи виконане поодиноких справ осібним зарядам. Голова або его заступниця заступає тов. на зверх, а враз із писаркою підписує всї письма.

§ 11. Всякі спори в товаристві рішає мировий суд, до якого спорячі сторони вибирають по одному заступникови, а вони третого на голову.

§ 12. На випадок розвязаня маєток місцевого кружка припадає на запомогу бідної шкільної молодїжи в дотичній місцевости, маєток філїї на руску бурсу, яка є в повітї, а маєток головної управи тов. на користь бурси дївочої в Чернівцях, а як би такої бурси не було, то на запомоги для руских учениць під зарядом тов. „Народний Дім“ в Чернівцях.

Сильв. Яричевський.

Великдень серця!

Заграйте бистрі води, бий вітре в дзвін природи!
Всї сфери
ударте в сонця струни і в хмар сріблистих луни,
в етери!

Лети, грімкая пісне, про щасте неізвісне
між люди —
а неодну сльозинку притлумиш на хвилинку
у груди!

А навіть вдасть ея може і серце де вороже
із крови
братерської обмити і цьвіття в нім зростити
любови!...

Пливи-ж на Русь проміне весни нової тхнїне
чудесне!
Най щастя призабуте, най серденько отруте
воскресне!

Кіцмань, 1905.

Осип Безпалко.

Великодна паска.

З циклю: Із передмістя.

Через цїлий великий тиждень місили глину, обкидували нею стїни і білили. Вони хотїли, щоби їх низькі пообдирані хатки заблестїли красою. І з таким запалом пригладжували стїни і з такою радісною надією глядїли на свою роботу, немов хорий, що обкладаючи свої рани мастею, сподїє ся виздоровленя.

Вони-б хотїли вимести зі своїх хат всю брудоту й нужду...

Се їх бажане пересякає їх мозок і серце так, що для них стає воно довершеним.

В недїлю рано складають руки, дивлять ся навкруг себе і — не міняли би своеї хати за палату.

Тодї сягають до шафи, купленої на тандитї, по гармонїю. Розтягають еї і — переражаючий діссонанс мішає ся з великодними дзвонами.

Тодї збігають ся і малї, забуваючи на свої писанки, сїдають у кутику і слухають гармонїї.

На улицї роздаєть ся крик: „Наша ґосподиня здуріла, наша ґосподиня здуріла!“

Ах Боже, хто-ж то сьміє в такий день кричати і іще такі дурницї. І в такий день чоловік не має спокою!

Гармонїя перестає грати. Жінки перехиляють голови через паркан на вулицю, чоловіки дивлять ся крадьки через вікна.

— Котра ґосподиня?

— Марцїнова! Марцїнова!

Прибігає задихана циганка від Марцїнової.

— Іще-м не виділа такого чуда. Боже мене прости, якісь бірґери... Він пропив з комірницями цїлий чинш, що від них узяв. Робота його не бере ся, лише просиджує у комінярихи. Як приїде коміняр з роботи, то іще не так мають люди збігати ся. Марцїнова нї мастила, нї пекла. Боргувати їй нїхто не хоче. Він заказав склепарам. Такий лотер. Прийшли комірницї зі сьвяченим, а ґосподинині дїти зазирають крізь вікна і плачуть. Вона полетїла до комінярихи, вирвала паску з еї рук і понесла до хати. Комінярихи за нею. Марцїнова вхопила сокиру і станула на порозї. Нїхто не може дістати ся до хати, бо вона страх люта. Готова іще кинути кому небудь сокиру в голову... Як-бисьте виділи, як дїти жадібно їдять ту паску. А вона стоїть на порозї і голосить: Голову розібю вам льотки лецті!

От комедия.

— Якась кара Божа з тими людьми.

— Та іще у таку днину Бога гнївити.

Одні сусїди біжуть на подвіре Марцїнової, другі заходять до хати і замикають вікна.

Беруть за гармонїї, але відкладають назад.

Одна відізвала ся діссонансом і замовкла.

Чути крик:

— Хлопець комінярихи скочив через вікно до Марцїнової і викрав назад паску.

Марцїнова зі злости, що еї перехитрили, гатить сокирою у двері і вікна. Побила начине.

— От кара Божа і то іще в таку днину чоловік не має супокою.

С. К.

* * *

Тодї Великдень празнували,
По всїм усюдам гамір, гук,
Набожнії акорди звонів,
Пісень веселих милий звук.

Усї радїли і сьміялись
І кождий потїшав себе,
Лиш я ходив сумний між ними,
Не бачивши одну тебе.

Не видів чорних оченяток,
Не міг тулити рук твоїх,
Не міг нікому показати
Любовних, щирих сліз моїх.

Тодї Великдень празнували,
Сьміяв ся кождий і радїв,
Лиш я неначе сиротина
Заплаканий в кутку сидїв.

3. мая, 1902.

Др. Мирон Кордуба.

Найдавнїйші оселї на Буковині.

Говорячи про старинність буковиньских осель, мусимо зараз на початку зробити одно застережене. Про істноване поодиноких, по іменно означених осель в давнину довідуємо ся звичайно зовсїм принагідно. Середновічні лїтописцї згадували лише ті оселї, коло котрих зведено який-то бій, через котрі переходило війско, котрі визначали ся торговлею або становили важні, граничні кріпости. Більше відомостий про сю справу находимо в грамотах, якими молдавскі воєводи надавали своїм боярам поодинокі оселї і землї на власність, затверджували купно і продажу, заміну, запись і т. др. Все ж таки на основі тих жерел можемо лише сконстатувати, що в данім часї ся або друга оселя вже істнувала; для питаня, коли саме дана оселя основана, не находимо звичайно розвязки. Лише в дуже рідких случаях і то доперва з пізнїйших часів находимо грамоти, що вказують на закладане нових осель. Тому про деякі оселї находимо згадки доперва в пізних часах, хоча можливо, що вони істнували вже в давну старовину. Коли вони не лежали на воєннім шляху, коли оставали все в одних руках, так що їх не надавали анї не перепродували другим не найдемо про них згадки анї в лїтописях анї в грамотах.

Щоби мати бодай загальний образ розвитку осельництва в нашім краю, мусимо згадати тут висновки розслїдів по иньших краях, які мають богатші і докладнїйші жерела. При помочи тих висновків можна бодай в приближеню означити правдоподібність більшої або меньшої старинности даної оселї. Основою такого зглядного означеня віку оселї являють ся два моменти: ґеоґрафічне положене і назва.

Як відомо, в давну давнину порядно удержаних доріг або зовсїм не було або дуже мало. Всякий рух, зносини, торговля відбували ся природними дорогами, тоб-то ріками. Се особливо відносить ся до таких горбоватих і лїсистих країв, як Буковина. Тому найстарші оселї повставали понад більшими ріками, як Днїстер, Прут, Серет, Сучава і Молдава. Доперва пізнїйше, коли в долинах більших рік не стало місця, почала кольонїзация втискати ся в долини меньших річок і потічків і заходити таким чином в середину горбовини і лїсів. При тім треба зазначити одну специяльність північного Покарпатя. В иньших краях кольонїзация йшла від устя рік і посувала ся постепенно в верхівя; у нас воно вийшло противно. Долїшний біг Днїстра, Прута і Серета находив ся в области степової полоси, котрою сунули ся ріжні могольскі племена і безпокоїли сусїдні околицї, коли на верхівях тих рік творили ся зорґанїзовані, культурні держави (Галицке князївство, Молдавія, Польща). Тому по упадку незвістної кольонїзациї, яка йшла мабуть також у звичайнім, тоб-то у нас в північно-західнім напрямі, стрічаємо від XII. в. по Хр. осельничий рух, що йде повільно але постоянно в противнім, полудневосхіднім напрямі, посуваючи ся що раз то дальше у степи.

Що до назв, то й вони причиняють ся до означеня віку осель. За найстарші треба вважати ті оселї, що мають назву від якої то особливости, прикмети свого положеня або околицї, способу оселеня та зверхного вигляду оселї. Прим.

Вижниця, Лужани, Каменка, Брідок, Межиброди, (порівн. німецке Furt, прим. Frankfurt, Schweinfurt), Розтоки. До старих осель належать також і такі, що мають назву від ріки, над якою лежать, прм. Серет, Сучава, Солонець і иньші. На новійші часи вказують оселї з назвами утвореними від імен особових; таких на Буковинї найбільше і вони могли повстати доперва в часах християньских, значить не скорше XI—XII. віка. Сюда належать прм. Василів, Вашківцї, (первісно Іваськівцї) Кіцмань, (первісно Козьмин) Петрівцї і др. З часів нападів степових орд походять назви, що нагадують на оборону прим. Сторожинець, Стража. За сим йдуть назви, що означають селища в лїсї, отже відносять ся до часів інтензивнїйшої вже кольонїзациї, прим. Пояна, з ріжними блисшими означенями (Пояна-Стампі, Пояна-Неґрі), Поєни, (від поляна - Waldlichtung), Борівцї і др. Деякі оселї вказують своєю назвою на монастирску кольонїзацию. Монастирі діставали від воєводів і бояр великі простори землї, які заселювали відтак рільниками. Початки таких осель не сягають поза XV. в. в зад. Сюда належать прм. Манастіора, Манастериска і оселї з іменами сьвятих: Сьв. Ілї, Сьв. Онуфрей і др. До найпізнїйших належать ріжні Новоселицї, Волї і Вільки, що повстали вже в часї розвою панщини. Щоби привабити нових поселенцїв, надавали воєводи і бояри новозаложеним оселям на означений час свободу від панщини і податків — відсїля й назви: Воля або Вілька.

Найдавнїйші звістки про поодинокі оселї на Буковинї находимо у волиньско-галицкій лїтописи. В борбі з Уграми і невірними боярами загнав ся Данило 1213 р. аж до Онута; туда простягали ся в ту пору пусті степи і війско Данила терпіло великий голод. В 1229 р. Угри побиті під Галичем подали ся на схід і коло Василева перейшли Днїстер. Тї звістки дають нам запоруку, що Онут і Василів істнували, як оселї, вже на початку XIII. в. Не від річи буде згадати, що нестор буковиньскої історіоґрафії, Вікенгавзер, пояснював назву Онут з татарскої мови, хоча в 1213 р. про Татар в Европі ще нї чутки не було. В тій самій лїтописи згадано ще Кучелемин, що мав би лежати де-то близь Днїстра, на теперішній буковиньскій териториї — однак годї сказати, котра то саме була та оселя.

Найблисші за тим жерела відносять ся до часу більш, чим сто лїт пізнїйшого. Се є ґеоґрафічний огляд руских земель у воскресеньскій лїтописи, який відносить ся до половини XIV. в. і спис осад і конвентів Францїшканів (католицких монахів) з р. 1345. В ґеоґрафічнім оглядї вичислено такі оселї: Сочава, Сереть, Нечюнъ (має бути Чечюн-Цецин); між осадами Францїшканів находимо: Cusminen (Козьмин = Кіцмань), Cereth, Moldaviae. Се послїдне місто нїчо другого, як Сучава, котра в латиньских грамотах, особливо в папских булях зове ся часто urbs Moldavia.

Серет, се безперечно одна з найстарших буковиньских осель. Крім висше згаданої звістки істнує ще переказ, що францїшканьскі місіонарі з Польщі згинули в Серетї мученичою смертию в р. 1326. Сама назва, коли вже не міста, то бодай ріки заводить нас в далеко дальшу старовину. Назва Серет безперечно ідентична з Сората (так називає ся одна з притоків Білого Черемоша і богато річок в Молдавії) є кельтийска отже походить з часів, коли кельтийско-ґерманьске племя Бастарнів заселювало в 2 в. пер. Хр. східну Галичину, Буковину і Молдавію. Про давнину самої оселї сьвідчать впрочім й ріжні викопки старинних предметів. В другій половинї XIV. в. був Серет вже великим містом. Тут резидували до 80-их років XIV. в. молдавскі воєводи, а воєвода Ляцко заходив ся, щоби оснувати тут молдавску католицку метрополїю і переписував ся в тій цїли з папою Урбаном V. Наслїдком сего прийшло до основаня католицкого епископства в Серетї 1371 р.

Сучава не може повеличати ся такою старовиною. Правда, деякі історики Буковини кладуть початки сего города в часи ґотскої держави, але се фантазия. Також думка, що Сучаву заснували нїмецкі рицарі Иоганїти в полов. XIII. в., не має певної опори. Як столиця молдавскої держави виступає Сучава доперва в 80-их роках XIV. в., перша грамота виставлена в сїм містї має дату 1388 р. Замітно, що в переказах про основане молдавскої держави нема згадки про Сучаву, лише про поблизькі Іцкани, основані, після оповіданя Мирона Катина снятиньским Русином Яцком в часї приходу Драгоша.

Дві дальші оселї, згадані в наведених висше жерелах з половини XIV. в., Кіцмань і Цецин, належали до шипиньскої землї. Ся земля обіймала простір від горбовини між Серетом і Прутом до Днїстра, від Снятина поза Хотин. Центром єї були Шипинцї, тепер звичайне село, тодї безперечно важний город, коли від него названо цїлу територию. Перший раз згадує ся шипиньска земля з нагоди походу польского короля Казимира В. на Молдавію 1359 р.; тодї вона належала вже до Молдавії. Завязки окремої орґанїзациї сеї териториї треба пересунути на кінець XIII. або перші початки XIV. в., в часи татарскої зверхности. Саме окрема назва вказує, що шипиньска земля, хоча стояла під опікою Татар, мала свою самоуправу; можливо, що вона входила в склад т. зв. Болоховщини. Крім Кіцманя і Цецина згадує ся тут ще старинний город Хмелїв, що находив ся недалеко Іванківцїв; тепер з него не остало й слїду.

До старих осель належать також Радівцї і Воловець. Оден з церших молдавских воєводів, Богдан I., († 1355) лежить похоронений в радовецкій церкві, котру він мабуть й сам збудував. В р. 1402 або 1403 заснував воєвода Олександер радовецку епископію і виділив їй в середній Буковинї 50 сїл з церквами і попами. В Воловци мав після переказу вже перший молдавский воєвода збудувати церкву. Інтересно, як ся оселя зміняла свою назву; первістна назва Болоховець перейшла на Волховець, і Ольховець, відтак на Оловець і Головець. З сего слїдно, що годї робити які-то виводи з назви оселї, не знаючи історії самої назви.

Для доповненя сьвідоцтв з XIV. в. треба ще згадати, що в грамотї воєводи Романа з 1392 р. назване село Шербівцї.

О. М.

Циганська мельодия.

Як би знав я грати, любко,
як би знав я грати гарно,
то я склав би довгу пісню,
дику і смутну, як пуща,
і заграв би в тихий вечір,
щоб ти плакала за мною.

Ой, бо як же не тужити!
Я так рвав ся до житя,
думав, як у раю, жити,
а живу так без путя.

Вже могила серцю мила,
вже противний гарний сьвіт!
Все забути і заснути,
не доживши своїх лїт!

* * *

Як би знав я грати, любко,
як би знав я грати гарно,
то веселу пісню склав би,
любу, як весняна днина,
і заграв би в тихий вечір,
щоб любила ти мене.

Любко, се житє коротке!
Днинка-дві і ми помрем,
кинемо гірке й солодке
і нїчо не заберем!

Гей, любім ся, поберім ся,
най не йде так марно час!
Що нам люде! сьвіт забуде!
Сьвіт не хоче й знати нас!

Ой, любив, поки жив,
сїмдесять три роки!
Стілько кари заслужив:
в небі пас сороки!...

Ілярій Карбулицький.

...і жаль покидати.

Марко Семчук прогайнував своє ґаздівство, став бідувати і вічно нарікав, що християнинови тяжко жити на сьвітї. Одиноким його щастем ще було мабуть те, що був бездїтним, а його жінку славили в селї вельми роботящою хазяйкою.

Та понурий вид Маркового лиця троха роз'яснив ся, коли наспіли до села рожеві вісти від переселенцїв із Канади. Тодї то постановив собі Марко рішучо перебрати ся в Канаду і добувати щастя.

З гіркою бідою вдало ся йому переконати жінку, що їм конче прийде ся в старім краю пропадати — як не втїчуть чим скорше, але не ходило йому так о те саме переконане, як о те, щоби жінка згодила ся на спродане своєї чвертки поля і хатчини, бо-ж на таку далеку подорож треба було багато гроша, — а він — Марко — голий — голий.

Взяв всего чотири ста шістьдесять риньских, пропив зараз таки при „могоричу" двацять, чотири ста зашив міцною дратвою в своїм чересї, а решту зоставив на „екцпенци".

В шуткову недїлю пив Марко в Лейби великими шклянками пиво, кепкував з деяких біднїйших ґаздів і приговорював:

— Гм, — куме Ареснїю, нема нам тут житя... треба втїкати... Гм... але й до того треба голови, куме, треба відваги, куме,... ци як кажете?... Там леда дурень загикуватий не даст собі ради, ци як кажете куме?... куме Ареснїю!?

А кум Арсенїй, що власне був у Маркових очах той „загикуватий дурень„ лагідно відказував:

— Та-а-же так, ку-ку-ме Ми-ми-мироне! Ко-ко-коби Вам Бог по-по-пощастив, то ста-та-тану в вас за во-во-вокомана.

А Марко з великого задоволеня гладив свою голову, яку перед'учера обстриг йому цирулик і нишком радїв цїлою душею, що в новім краю стане богатирем.

По осьмім „кріґли" луснув Марко посудиною так здорово до стола, що вона розлетїла ся на дрібосенькі куснї, кинув вушком від кріґля, що лишило ся йому в руках за Лейбою в шинкове віддїлене — тай закричав:

— Е, пся кров собача віро, Юдо скарійоцкий, забрав-ес ми маєток, забрав би ти чорт душу, але не гадай мой, що Марко вже жебрак. Ой не!... Я пан мой!... Їду в Канаду, заробю гроші,... а як си колис верну, то меш си гнути пархолупнику в три погибели перед паном, знаєш, мой, ци не!?!

— Дай, Боже! дай Боже! бомкотїв Жид, злобно усьміхаючи ся.

— Ну, то дай панови кріґлю пива, Юдо!

— Проши, зараз.

По десятій кріґлї обіймив Марко кума Савика одною рукою за шию, а шурина Олексу другою, і всї три сьпівали пяними, дикими голосами мелянхолїйну рекрутську пісню. За кождою строфкою всї три крепко ухкали, а Марко свистав ще й „в палцї".

Десь коло дванацятої шклянки став Марко плакати, але не плакати, а ревти — ще й приповідаючи:

— Братя, жаль ми вас покидати!... Гей моц жаль!... І кума Савика і шуринца Олексу... бо файні люди!... і він, потикаючи ся, цїлував вперед Савика, а потім Олексу.

— Жаль ми покидати вас, моц жаль... та шо робити... воля Божа!... як даст Бог дочікати великодня, — відсяткую... тай гайда в чужину.

І знов цїлували ся, знов подавав Лейба свіжі шклянки пива, і знов затягали всї три сумної.

Цїлїський тиждень тай сьвятками „жаль було покидати" Маркови таких „файних людий", як свата Дмитра, кума Грицка Цибулишиного, кума Проця, куму Варвару Калїстретову тай ще багато иньших.

І розпоров Мирон черес, а десятка йшла за десяткою; лишило ся лише на дорогу тай ще там щось, бо решту „з'екцпенцував".

В великодний вівторок вибирав ся Мирон з жінкою до Канади. Вже з самого ранку голосила Мирониха з сусїдами, а як прийшли на дворець желїзницї, то аж водою мусїли відтирати. А Мирон був досить пяненький, цїлував ся по сто разів із кревними та кумами, частував в послїдне горівкою нарікав на гірку долю, а часом утирав платком очи. А скоро лише дав ся чути свист над'їзджаючого потягу, свиснув здорово в пальцї, поцїлував ся ще раз зі всїма, крикнув на жінку, взяв з людьми два міхи, набиті поживою і білем тай спішив до потягу, що вже був зупинив ся.

Залїзли вони обоє до ваґону, станули коло вікон і голосно кріз плач розмовляли зі своїми.

А як вдарив сиґнал три рази по два, затрубіла трубочка своїм хрипливим голосом, і тут-тут мав потяг рушати, крикнув Мирон:

— Тяжко бре жити в старім краю,... табо жаль го й покидати! — і він дико заридав.

Та фуканє машини заглушило його, потяг рушав чим раз скорше і віз Мирона в новий сьвіт, добувати щастя.

А Миронові краяни, що випроваджували його в таку далеку дорогу, махали за потягом капелюхами та кучмами, а як його вже зовсїм не було видко, виймив кум Проць люльку з зубів, сплюнув крізь них, махнув рукою тай сказав:

— Шкода чоловіка, бо файний був чоловік.

Мамаївцї, 25. цьвітня 1905.

Остап Луцький.

Дрібнички.

I.

Задрожали цьвіти любі,
чарівні, —
засьпівали соловії
о веснї —
і щебечуть під вікнами
ніч і день,
дивним чаром повіває
цьвіт вишень...

Душі снить ся сумовитій
дивний сон...
заглядає сонце ясне
до вікон...
розливаєть ся сьвітами
чар пісень —
жду і жду тебе, кохана,
ніч і день...

II.

Глянь як тужно простягають руки
горді сосни верхів за тобою —
і в які бездольні, сірі звуки,
з яким смутком, жалем і любвою
вють ся шуми від рана до рана
за тобою, дівчино кохана!

Вють ся шуми від рана до рана,
шумом зняв ся Ребровач високий.
Сосна кожда вже від шуму пяна,
розливаєть ся гомін широкий, —
грізно виє на кождому скруті
кожда филя в шаленому Пруті!

Гонять шуми від рана до рана,
небом чорнії сунуть ся хмари!
Де-де блисне, мов огнена рана, —
дрожать з ляку овечі отари.
Скрізь від мраки і сумно і темно —
гей, верни ся, — верни ся! — Даремно...

Даром сосни простягають руки —
і потоки женуть з гір на доли...
Хоч страшна для всїх хвиля розлуки,
ти не вернеш... Скажи — чи нїколи?
Навіть в казцї? Нї як сон, омана?
Гей, дївчино, дївчино кохана!

III.

Шовковії трави,
шовковії трави —
далеко простягли ся...
доріженьки наші,
доріженьки наші —
далеко розійшли ся...

Шовковії трави,
шовковії трави —
від вітру сумно гнуть ся...
доріженьки наші,
доріженьки наші —
нїколи не зійдуть ся...

Шовковії трави,
шовковії трави —
на косу налягають...
доріженьки наші,
доріженьки наші —
вже тернем заростають...

Доріженьки наші,
доріженьки наші —
у мраці сірій гинуть...
зівялії трави,
зівялії трави —
в безкраї сумно линуть...

IV.

Гей, гори!... Верхами
гонять шуми лїсами!...
Вже менї нїкуди
так добре не буде, —
як з вами,
як з вами...

Смереко, смереко, —
висока смереко!
Не грай так розбільно,
шуми вільно, вільно, —
далеко,
далеко...

Прощавайте, други:
лїси і яруги!
І ти, моя пісне, —
гинь, бо серце трісне,
від тýги,
від тýги...

Бувай здоров, верше,
мій зелений верше!
Вже нам так не буде,
до смерти не буде,
як перше,
як перше...

Григорій Ґершуні.

Зруйнований вал.

(Фантазия).

З рос. переклав *Ярослав Весоловський.*

На півночи дикій, похмурій, де холодний вітер своїм ледяним подихом грозить всему живому, де старі сосни й ялицї, покриті студеним покровом, лиш рідко коли бачать усьміх і любощі весняного сонця — раз якось врізав ся широко у море безкрає ґранїтною скалою величезний вал, споруджений людською рукою.

Високо і гордо піднявшись над уровень бурливого моря, сьміючись над зусилями филь, стояв він — великанський і чорний.

І морськії филї, могутні й свобіднії филї стрічались із ґранїтною перегородою, що спинювала свобідний їх біг, — і вела ся борба вікова і довго бороли ся з перегородою могутні, свобіднії филї, аж зломила єї непокірлива воля.

І весняним маєвим ранком, як тілько засяло над морем проміне сонця яркого, тодї сильнїйше від ізмарагдів влискують ся переливаня срібластих филь, а филї граючись і пустуючи над непроглядною безоднею моря, сьпівають пісню про вікову боротьбу із ґранїтною стїною.

* * *

Неначе вільні небеснії птицї, були свобідні морськії филї.

Буря-мати вколисувала їх піснею і в безжурливих радощах котили ся вони у мрачную далеч. Та похмурий і злющий тиран, завидуючи филям їхної долї, захотїв позбавити їх свободи, щоб не несли ся гордо над могучою морскою безоднею, щоб гуляючи не сьміялись до яркого сонця й лазурового неба.

Післав він послушних рабів.

Покірні володаревій воли взяли ся раби за роботу: добували із земельного нїдра холодні скали й метали їх у морську безодню.

І море звеселїло.

Весело дивити ся филям, як скали спадають на дно; скачуть, пустують, голублять понурії скали.

І шепчуть хвилї: „Щож то за роскіш! Із нїдра холодної землї прийшли до нас гостї понурі.

Зустрінемо їх піснею шумною, загріємо теплим привітом і коханнєм і в рідному морю будемо разом гуляти й прославляти сьвітло й свободу!“

Весело молодим филям.

Тільки мати-буря та батько-гураґан проводять гостий злобним свистом, мрачно дивлять ся на скали.

А скали все падуть і падуть у море, лягають щільно одна попри другу, ростуть суцільною стїною, зачинають натискати на морськії филї, стають на перепонї їх свобідному шляхови.

Змішали ся филї, боязко дивлять ся на скали похмурі, се вперве їм шлях перегороджено, перший раз їм сковано волю...

І бистро линули вони далї, ударили ся грудию об скали — із стогоном назад відхлинули... Стїна холодна, неприступна.

Здрігнуло ся море...

Мчуть ся хвилї понурі. „Зрада, зрада!“ — кричать. „Ми їх як другів приняли. Свободу, свободу у нас вони вкрали!“

Ридає мати-буря. З ревом і плачем мчить ся батько-гураґан.

„О, скали, грізнії скали! Колись і у вас свобода була, колись і ви волею віддихали; навіщож ви у діток наших волю закрали?“

Насупились грізнії скали. „Не наша в тім воля“... проніс ся їх одвіт понурим стогоном; зловіщо повисли над морем нїмії громади...

Помчала ся мати-буря, помчав ся батько-гураґан із свистом і плачем понад море. Скликають хвилї, несуть їм вістку нещасну:

„О филї нещаснії филї! Погибла пропала вже воля! Від нинї ви вже рабами“...

І сумно вони геть пігнали.

І завмерло море...

Старі могутні филї заховались у морську безодню; не будить їх буря, батько-гураґан їх не кличе... І филї котять ся сумно, — нї сьміху вже не чути, нї піснї про славну свободу; і сонце сьвітить так тьмяно над ними і нахмарене небо тай так сїро довкола...

Тільки молоді филї часами, у суворій неволї втомившись, відважним війском збирались, самі проти ворога зброїлись...

Грудь при груди ударять об гострії скали — дарма! Нїмії громади і не дрогнули... Тільки гучним відгомоном стогін розлягаєть ся — то стогнуть розбитії груди хоробрих завзятців...

І плакало море...

Минали роки... І не мало їх пройшло... Богато филь молодечих о скелї свою грудь розбивало і що раз сумнїйше й сумнїйше ставало довкола...

Вгамували ся филї, притихли... „Будем ждати, будемо сил набирати...“

Ішли роки.

Набрали сили молоді филї, розіслали гінців на всї сторони, щоб дрімаючих будили і всї филї до бою із скелями звали.

Старі филї головою сумовито хитають. „Немає в нас сили і пориву не має... Деж нам боротись! Де нам із скелями змагать ся!“

Кинулись филї-гінцї рідні шукати, прикликати матїр-бурю й гураґана-батька... Вганяли по морю — не найшли. Зустріли їх у гірських щілинах.

„З привітом, з поклоном до вас рідних ось тут ми гінцями прибули.

Покиньте тіснії гори, линьте у море безкрає!

Пірвіте постидні кайдани, що духа братів наших скували!

Вдуньте у филї старечі духа житя й свободи жажду.

Зберіть ви війско завзяте і нуте дружно рушайте на скали.

Не страшна нам боротьба і смерть нас не злякає... Колиб тільки море стало свобідне!“

Із тремтїнєм забило ся серце матері-бурі, огнем запалала кров вітця-гураґана.

Слова гінців нагадували їм старі добрі роки.

Поглядом ласкавим обкинули старцї молодечих гінців.

Із гірських щілин котить ся могучим рокотом у безкрає, синє море клич їх зазивний: „Ми підем, ми підем свободу, свободу спасати, свободу спасати! Вставайте могутнії филї. Розбийти окови волї, зруйнуйте перегороди!“

Могучий був той клич до бою. Як порив вихру, як громовий удар, він сильно над морем поніс ся, із сну будив сплячих, старим юність вертав, відвагу і бодрість вселяв.

І филї пуслушні боєвому кличеви вставали, котились до бою.

Над морем ніч глуха нависла. Чорні хмари нависли довкола, аж ось загомонів вперве поклик могучий. Зі сходу на захід, з півдня на північ збирали ся филї, у стройні боєвії лави ставали. Молоді филї відвагою палають, перші до приступу рвуть ся. Громом буря над морем промчала, — гураґан їй на поміч несеть ся.

Заревіла буря, загоготїв гураґан...

Бій розпочав ся.

„Вперед могучії филї! Свобода або смерть!“ з кличем воївничим до понурої стїни понесли ся.

Задрожали насуплені скали... филї вже близько... Мчать ся все швидче і швидче, груди вперед висувають, грудию вдарили об скелї — впали як мертві.

Приски піни горячої як кров, хлинули високо під небо, диміючи й розкудовчуючись холоднії скелї обмили...

Стогне мати-буря... „Дїти, рідненькі дїти! Вже перші упали, вас ще богато упаде, та зломимо силу ворожу!“

Море клекоче...

Мчать ся филї, щоб впавших заступити... Які грізні вони і могучі!

З грюком і ревом попадуть на острії скали, відскочать назад, знов ударять і розбиваючись, кличуть братів помагати.

Кріпко стоять скали.

І настав ранок — сїрий похмурий ранок. Все стоять ще скали неприступно, все ще свище над филями буря. А филї гинуть без впину, об острії скали дроблячись, розбиваючись.

Та понуро неустрашимо котять ся що раз то нові филї і нема тим грізним филям нї кінця, нї межі їм не має.

Море зійшло з берегів; всї филї в одну зібрались дружину. Стон і рев станув над морем.

І сам злющий тиран тепер злякав ся, що скелї на море насунув. Люте серце на вид могучого натиску филь здрігнуло ся.

Повний страху він радби тепер розкинути скали і вернути могучим филям хоч дрібку свободи.

За пізно, тиране! Вже филї не плачуть, вже филї не молять. Надто богато тут филь вже погибло, надто солодка є пімста за погибших! Не має помиреня.

Як могучі льви понесли ся, старі филї молодим на поміч! Розсипались білії кудрі. — Довкола земля задрожала і сонце на небі померкло...

Несе їх батько-гураґан, кидаючи з страшною силою на скали... Із понурою відвагою на поклик могучої бурі зловіщо і грізно мчить ся нова, боєва лава.

Довкола чути: вона або скине холодні скали, або море могилою стане для неї.

Мірно, без ляку несеть ся наперед. В стїну грянула дружно — задрожали скали під ударом могучим.

Филї завмерли. Відскочили назад, з буйним шалом метнули ся в друге...

В борбі все помішало ся.

Стон і грохіт станув над морем і здавалось, що море із дна підняло ся та з небом злило ся.

І рушили ся скали...

Під послїдним ударом вони подали ся та зі зловіщим шумом кинулись у морську безодню, де лежали погибшії филї...

— Проч, постидні трупи! — Реве море скиненим скалам: Тут могила відважних борців за свободу, тут лежать молоді филї!

Розступило ся морськеє дно і в понуру безодню кинулись скали з проклоном... „Чиж вина се наша?...Филям слава, нам вічний стид за дїло постидне...“

Ликує море безкрає. Воно побідило могутнюю силу вороху...

І свобідно котять ся филї і славлять погибших борців, що молодим житєм вернули свободу своїм братам.

Слава погибшим, а живучим свобода!

В. Кмицикевич.

Де-що з египетських мудростий.

В послїдних десятках лїт минулого віку судилось египтольоґам, як Г. Бруґш, Лявт, Ґ. Еберс заглянути глибоко в духову працю старинних Египтян, чи радше одного стану се є: єрейського, що то з давен-давна плекав культуру.

І ось проговорив до вчених теольоґічний демон ветхого Египту стрічками папірусів та нагробних написий про вельми богату культуру египетської старини а що найцікавійше: проговорив про незвичайне глибокі та ніжні почуваня етичні на велике здивованє всего ученого сьвіта. Найстарший з тих документів се т. зв. папірус Прісе*), що припав 5000 лїтним порохом але змістом він все ще новий та сьвіжий.

Ось і прібка з него переведена на нашу мову за Нїмцем — Бруґшом:

„Коли став єси великий, ти що був не знатний, коли придбав єси собі скарбів після нестатків і відтак став першим у городї; — тодї ось тим величай ся, що хосен приносить і в тому будь найперший. — Не давай своїй душі гордїти за-для маєтку свого. Він се був податель твоїх достатків — Бог. Нехай не стоїть по-заду другий! Нехай він буде тобі рівня, йому може лучитись саме така доля“.

А в иньшім прастарім папірусї, в книзї, яку давали небіщикови до гробу на дорогу в на той сьвіт (відси і зовесь вона „книгою небіщиків“) читаємо між иньшим про те, як душа небіщика, пробившись тяженькою дорогою до нового сьвіта стає в кінци перед найвисшого бога та його 42 судців на страшний суд, де ісповідаєсь зі всїх своїх вчинків земської жизни.

Ось прібка того, як сповідаєсь праведна душа египетська:

„Дитинї при грудях не відіймив від уст молока.

*) Сей папірус названий по імени винаходчика Прісе (Prisse) і дарований національній бібліотецї париській. Автор єго зовесь „Ptah-hotep“ що займав визначний чин єрейський; по словам Бруґша треба віднести сей документ до року меньше-більше 35000 до Хр.

„Я не скривдив вдови;

„Бідного не вчинив я біднійшим;

„Робітника не силував до роботи понад умовлений час;

„Я не був недбалий, не був лінивий;

„Нікому не витиснув я сліз з очий;

„Путникови, що бояв ся опізнитись, подав я лодку;

„Всюди ширив я радість-утіху;

„Голодного накормив я;

„Жаждучого напоїв я;

„Нагого приодів я.

„Мої пороки опрокинені; гріх, що був на мені, придавлений!

„Я ступаю у сю країну блаженних.

„Ви, що передомною стоїте (так кличе душа до богів — судців) подайте мені руки!

„Я один з ваших!“

А на однім одвірку підземних гробів, що числить собі звиш 4.000 років можна таке вичитати:

„Ні одному синови незнатного чоловіка зла не сотворив я.

„Ні одної вдови я не скривдив;

„Ні одному хліборобови не станув на заваді;

„Ні одного пастуха я не прогнав;

„Ні одному ремісникови не відмовив його челядників;

„Ні одного бідака не було в мої дні;

„І ніхто не був голодний за мій час, як настали роки неврожаю“...

Якіж то нові та сьвіжі речі в тих 4—5000 літним порохом покритих паперах та нагробних написях... Не вжеж вони сьвідчать про незвичайне глибокі та ніжні почуваня старинних душ египецьких!

Але скаже хто: І в тих старинних паперах і в тих нагробних написях на жаль лише: слова і тільки слова, на яких ніяк не була похожа дійсність тих ветхих времен...

Не нам про то судити; се вже річ наших египтольоґів.

Ми повіли-б тільки се: Ті слова ніжного почуваня етичного та щирого альтруізму ще й нині у своїй основі не втратили на вартости; на тих пишуть ся обома руками і нинішні люди. А чи нинішня дійсність похожа на ті слова, хоч вже за ними істория 5000 літного невтомного поступу та цівілізациї?

Хоч нині по всій вселенній, на всіх язиках голосить ся, хоч і читаєсь в наших книгах, що Слово воплотилось і замешкало між людьми, що Великий Учитель любови ближнього власним приміром навчав людий та вказував їм, як переводити в дійсність ті слова етичного почуваня; — а спитаймо чи нинішна дійсність хоч троха похожа на ті великі слова і діла? чи похожа на те, що читаєсь в наших книгах та голосить ся в наших проповідях?

Чернівці 27. 4. 05.

Евгенія Ярошиньска.

Вечірною годиною.

Нарис.

(Із недрукованих творів.)

Вечірний сумрак розстелив ся по невеликій, досить гарно, хоть поединчо умебльованій кімнаті, де при вікні сиділа молода жінка. Їй видко приємно було, що в хаті темнійше стало, бо відгортаючи буйне, чорне волосе з чола, сказала тихо до себе:

— Добре, що вже повечеріло; тепер Олекса не побачить моїх заплаканих очий...

Лице молодої жінки було гарне, лиш видко було по нім сліди турботи і сердечних мук. В великих, чорних очах пробивалась туга і якась апатична безнадійність.

Двері від кімнати відчинились. На порозі станув мужчина високого, гарного зросту.

Жінка при вікні ані ворухнулась, мужчина глянув на ню і сів недбало на маленький стільчик, що стояв проти дверець від печі. Сівши, піднер лице рукою і затопив зір в огни, що палав весело в печи. Огонь осьвічував его лице чудової вроди. Довге, золотої барви волосе спадало на високе, біле чоло і відповідало дуже до темних, задумчивих очий. Рівний подовговатий ніс був немов вирізблений долотом якого грецкого майстра. Повні, червоні уста були здає ся лиш на те, щоби говорити солодкі слова і завертати жінкам голови. Але помимо тої краси робило ціле обличе молодого мужчини якесь дивне, немиле враженє; найбільше причинялись до сего враженя саркастичний усьміх і нервовий неспокій, що осїли на лицю і устах сего красавця.

— Маню, — обізвав ся він по довгій хвили мовчаня.

Жінка і не рушилась.

— Маню! — повторив вже ніжним тоном.

— Чого хочеш Олексо? — відповіла тремтячим голосом жінка.

— Скажи мені, чого то внас так нудно, так дуже нудно?

— Чи я знаю, чому тобі нудно?

— Давно відгадувала ти всї мої думки — сказав Олекса іронїчно — та на всї мої питаня знала відповідь, чомуж тепер ні?

— Бо давно ти мені таких дивних питань не завдавав.

— Еге, значить наречена завсїгди мудрійша, як жінка — сказав Олекса і встав з стільчика. Огонь в печи погас, в кімнаті зробилось темно.

Маня не відповідала, лиш спустила голову ще низше на груди.

Олекса сїв знов і почав відгортати з чола своє буйне волосе.

— Заграй мені що Маню — сказав по хвили байдужним голосом.

— На що, аби ти казав, що жінка не потрафить так грати, як суджена.

Олекса засьміяв ся якось судорожно.

— Славно Маню, я бачу, що й ти зачинаєш бути трохи синтименьтальною; я тебе прошу, заграй.

— Що-ж тобі грати, може яку твою композицию?

— Лиши мене з тим дрантєм, грай щось такого, щоби розбурхало нерви.

Молода жінка сїла за фортипян. З під єї ніжних пальчиків полились веселі, гучні тони, але за часочок перейшли вони в сумну мельодию народної пісні...

Маня опустила руки, сперла голову о фортепян і почала гірко плакати. Перед єї очима стала минувшість і теперішність; порівнуючи одну з другою, молода жінка розжалобилась, згадавши колишнє. Вона бачила себе молодою ще дівчиною, одїтою в біленьку сукню, як сиділа у великій, ясно осьвіченій сали за фортепяном, перед численно зібраною публикою. Був се вечерок в память славного поета, на якого честь написав один молодий композитор симфонїю, котру вона власне виконувала. Скінчивши грати, почула молода дівчина грімкі оплески і крики: „Слава, слава молодому композиторови!“ За хвильку появив ся на естраді молодий хлопець, котрий публиці за єї оклики чемно уклонив ся. Маня глянула на него і від тої хвилї єї доля рішилась; вона не могла відорвати своїх очий від лиця молодого композитора; він видавав ся їй якогось висшою, ідеальною істотою. Коли-ж він до неї заговорив, дякуючи за зрозуміне і прехороше виконане твору, вона ціла затремтїла, а горяча краска облила єї лице. По концерті наступили танцї, котрі тривали цїлу ніч. Найбільшу частину свого часу посьвятив молодий композитор гарній інтерпретаторці свого твору, танцюючи з нею, розмовляючи, жартуючи. З часом завязали ся меже ними сердечні відносини, що скінчили ся заручинами. Родичі Манї не мали нїчо проти вінчаня своєї доньки з молодим композитором, лиш відклали той звязок до того часу, коли їх будучий зять займе яке становище в суспільности. Молоді мало про се дбали, їм досить було, що теперішність до них належала, про будучність було їм тепер ще байдуже.. Олекса мав, правда, надію на вигідне становище в суспільности, бо по при музику слухав ще університетских наук, але ще богато часу ділило его від кінця студий. По трох лїтах заручин побачила Маня, що Олекса став супроти неї мов не свій; якийсь неспокій почав ся пробивати в его поведеню з нею. Він вже не називав її своєю музою, як досї, не говорив тих палких любовних речий. Єго композиторска слава, розійшлась між тим по цїлім краю, всюди говорили про него з поважанем, віщуючи єму славну будучність. Але се его не тїшило, бо і ціле житє єму знудило ся. Не маючи сталої посади, не міг він кохану дївчину назвати своєю. Се его з початку гризло і непокоїло, а з часом почав думати, що лїпше було-би бути вільним, незвязаним, бо тогди міг би з собою робити, що захоче, не зважаючи при тім на обовязок зглядом нареченої. І єму хотїло ся, щоби Маня віддала єму его слово, але вона того не чинила, бо любов до него зросла ся з цїлим єї еством і вона не була в силї вирвати єї з свого серця. Вона мов не уважала, що Олекса став похмурий, неприступний, мало говіркий. Одурюючи саму себе, Маня потїшала ся тою думкою, що Олекса гризе ся тим, що ще не може з нею женити ся. Між тим час ішов і забрав з собою сьвіжість Манїної красоти. Вона сего ще не добачала, але Олекса, що своїм критичним, першою любвою вже не затуманеним поглядом видів все, рад був нїколи не скінчити курсів. Ставши в кінци на своїм становищу, Олекса якось отягав ся з весїлем, аж се впало людям в очи. Почали говорити, що він зірвав з Манею; родичі-ж сеї, почувши про такі бесїди, наперли на него, щоби означив день слюбу. Олекса не міг довше відтягати. Весїле відбуло ся. З початку був ще Олекса супроти своєї жінки привітний, ніжний, єму жаль було її, він милосердив ся над нею, за єї превелику любов до него. Але за кілька недїль відозвала ся в нім его неспокійна натура, він забажав якогось иньшого щастя, якоїсь другої музи, котра би его натхнула ентузиязмом, подала думки до нових творів, зігнала задуму з его чола і взнесла ся разом з ним думкою у висші, ідеальні сфери. Маня не здавалась, по его думцї, на жінку артиста — композитора, вона була єму за туземна, за мало поетична. Тому мучив її і себе своєю іронїєю, своїм сарказмом і своїм злим гумором, котрий був наслїдком его нервового неспокою, а бідна Маня сидячи тепер за фортепяном і роздумуючи над всїма тими подїями заливала ся гіркими сльозами.

— Чого ти плачеш? запитав Олекса по довгій хвили, думаючи, що вона і без его слів заспокоїть ся.

Маня не відповідала, лиш на силу здушила плач в собі і старалась заспокоїти ся.

— Чого ти плачеш? повторив Олекса, приступаючи до неї і беручи її за руку.

— Над моїм і над твоїм житєм Олексо...

Олекса затряс ся.

— Маню, сказав він солодко, а хтож тому винен, що так склало ся, я в моїх мріях марив, що буду дуже щасливим...

— Щасливим? повторила Маня гірко, а хто твому щастю стоїть на заваді, як не ти сам? Хто винен що твоя палка, неспокійна натура, уганяючи все за иньшими ідеалами не дає тобі бути щасливим. До щастя потрібний перед всїм спокій, а чи є хоть крихітка спокою в тобі Олексо? Чи мешкає він в твоїм серци? Ні! Ти жиєш лиш твоєю уявою, твоїми нервами, а не твоїм розумом і серцем. Така і твоя любов, ти любив мене більше твоєю фантазиєю, а тепер коли станув на реальнім грунтї, твоя пристрасть до мене зникла. Моя любов була для тебе гарною квіткою, котрою ти якийсь час радував ся, єї запахом любував ся, а потім кинув геть, не думаючи про те, що бідна квітка зівяне, зсохне...

— Маню, — обізвав ся Олекса, — прости мене, що я твоє щастє занапастив!...

— Я не маю тобі що прощати Олексо; як моє, так і твоє щастє розбите на черепки...

— Чи не могли бо ми тоті черепки позбирати, і не бажаючи вже надземского щастя, вести тихе, приятельске житє?

— О, ні, мій любий, де вже всї струни пірвані, там нема гармонії.

— Чи-ж нема нїякого виходу з сего лябіринту?

— Олексо, є ще одна мета, котра веде до спокою душі і сердечного задоволеня...

— Яка?

— Праця для народу, праця над двигненем его з моральної і фізичної нужди. Доля завела нас між народ, то-ж будьмо єму правдивими братами, стараймо ся привести его до самопізнаня, а в тій праци забудемо самих себе, наше горе, і будемо як не щасливі, то хоть задоволені.

Маня протягнула руку до свого чоловіка, котрий стояв задивований, стурбований і засоромлений.

— Маню серце, який я був шалений до тепер, уганяючи за ідеалами, а не видячи простої дороги до щастя, котру аж ти мені показала... Так, моя мила, так і будемо жити для народу, в его добробиті будемо бачити наше щастє, і колись скажемо собі, що ми не жили дармо на сьвіті, наколи нам удало ся бодай кількох людий привести до належачої їм гідности, просьвіти, самопізнаня. Маню, який я тобі вдячний, що ти показала мені сей шлях, бо я давно вже справив ся на бездороже.

Олекса обіймив гнучкий стан Манї і пригорнув її до себе. В тій хвили запалав в печи огонь і осьвітив ясно гарну ґрупу двох молодих людий, що хотїли братись за так корисне дїло, як праця для народу, аби душевний спокій здобути. На обличю Олекси сияв тепер тихий спокій, а очи Манї стратили безнадійний вираз...

Іван Діброва.

Весна.

Тихим, спокійним і певним кроком ступала вона землею. І куди йшла, то слїдом за нею несли ся гучні сьпіви, куда перейшла, там милями було чути пахощі. А як де надходила, там земля її ріжнобарвними килимами дорогу встеляла. А вона ступала по них гордо та пишно, ступала і любовала ся триюмфами!

Купала ся в проміннях ясного сонця, подивляла вроду свою у срібних перлах ранної роси, та квітчала свої коси синіми фіялками.

Ступала, як княгиня, йшла, як русалка казочна.

І прийшла до мене.

Станула перед мною в цїлій своїй величи краси і любови, повита чарами казочної богинї. І глянула на мене поглядом, в якім відбивав ся рай із всїма своїми божеськими красами і чарами. А коли моргала на мене очима, я бачив в них відблеск райської краси! Простирала ніжні руки і манила ними до себе — показуючи на білі груди.

Запираючи в собі віддих, стояв я очарований і дивив ся на неї.

— Хто ти? — прошептав я відтак.

Замість відповіди почув лише тихий сьміх. А він кріпшав і филями котив ся в зачарованій природї.

А сьміх той супроводив божеский сьпів ангелів, а відгомон його ніс ся десь високо до неба і в гарних чудових акордах вертав ся до мене.

— Хто я? — заговорила. Красше соловієвого голосу звучали її слова, а очі занялись любовю райської краси.

— Не бачиш? — Я княгиня весни, богиня краси, любови і чарів!

— Чого ж ти хочеш від мене?

— Чого? — Щоб ти менї поклонив ся, як другі люблять, щоб ти вдарив поклін перед престолом моєї величи і, як підданий слуга, покорив ся моїй к

— Зроби се і я піду дальше!

Я стояв, дивив ся на неї і любовав ся її чертами лиця, в яких відбивала ся гордість і пристрасть володіня.

— Ні, не поклоню ся тобі — відказав я, дивлячи ся дальше на неї.

— Мусиш! — скрикнула вона — мені не супротивляв ся ніхто і ти того робити не сьмієш! Не сьміє бути людина, щоби не покорила ся мені, і моя зьвізда слави і величи не сьміє бути затемнена.

І вона стояла передо мною ще красшою, як передом, а вкруг неї стелила ся якась мла чарів і краси.

Я дивив ся і не міг відвернути від неї очий. І чим більше вдивляв ся я в неї, тим більше пикла імла перед мною, тим більше міг я бачити те все, що вона покривала серпанком своїх чарів. Поволи зникала мрака, затихали сьпіви і я вже виразно чув і бачив житє під тою млою. І чудо! Там діяло ся щось цілком противне!

Замісць раю я бачив там пекло, замісць тих чудових сьпівів, я чув розпучливі плачі голодних і голих людий, а між ними гуляла кощава смерть та косою стинала людські голови. То голод бенкети справляв!

І над тим всім стелила ся мла весняної краси, наче хотіла прикрити людське горе, а над нею несли ся сьпіви, розливали ся чари.

А моя богиня стояла і чекала на поклони.

І коли я знову підвів свої очи на неї, краса її зачала зникати в моїх очах! Якесь все було таке мерзке, і чари всі і все.

— Клонись! — повторила знову.

— Геть з очий! сказав її. — Не мани мене!

Коли йшла сюди і хотіла, щоб тобі кланяли ся і били поклони твоїй величи, то було згоїти людске горе і лихо! І поки ти будеш так нас витати, не зазнаєш між нами триюмфів! Ти чужа нам! Не для нас твої любощі!

Легенький вітрець дихнув на неї, а відтак зачав змагати ся. — Цьвіти, що вкривали її голову, почали вянути і падати долів. Падав один за одним, і лишали за собою чорні прогалини.

То людські сльози плямили красу весни!

24. цьвітня 1905.

Зиновія Канюк.

В гостині.

„А! — гості, гості! дуже милі“...
— „„А, шваґрова Зиновія!““
„Ich hab' die Ehre vorzustellen:
Се є з Хлібищ сестра моя!“

„Сідай сестричко, скинь плащину,
Повеселись при сім столі;
Веселі тут усі панове
А пан староста на чолі“...

...Дзур-дзур шклянки і конфітури
Й водиці сьвіжої дають.
[Пять миль ішла, нічо не їла;
Не знають, чи лиш так вдають?]

„Ти по обіді вже, сестричко?“
— Я дома ще... „„Nun, sie sagt ja—ja!““
„То прошу пива, покріпи ся!“
„„Коли вертає шваґрова?““

— Та я таки збираюсь... „„Шкода!““
„Ну, то мені здорова будь!“
А я в порозі в ухо кажу:
Ах, брате, дай муки що будь,

Бо діти бідні голод тисне;
За се тобі дасть щастя Біг.
Я нести му, що даш лиш,
А він мені: „Я дав-б, коб міг!“

„Та-ж там сусіди є богатші,
Пожич у них, відробиш, даш;
А діти в службу. От до мене,
Я одіж дам і харч весь наш“...

І я пійшла. Полялись сльози,
На душу й серце жаль паде.
А діти дома побудились
Голодні: „Мамцю? хлібець де?“

Кость Ганусенко.

Вибори.

(Присьвячую мому батькови!)

Зближала ся дванайцята година. Пан інспектор писав в канцеляриї, а по його ситім обличу сипались круглі каплї поту. Через отворене вікно ішла до середини спека, а деколи завівав горячий вітер порох... Інспектор глянув на годинник і кинув перо. Встав, обтер хустиною піт з чола і хотів власне виходити — ак нараз всунув ся в канцелярию бідно одягнений мужчина, вклонив ся низенько і став коло дверий...

„А ви сегодня не маєте науки? гукнув на нього інспектор.

— Та я мав науку до десятої, прошу пана інспектора. Я тут приніс просьбу о запомогу з краєвої ради шкільної. Хотів би поїхати на вакациї в гори...

— Покажіть сюди!

Сїв назад на крісло і розложив папері, що подав йому мужчина. Прочитав.

— Що-о-о ви пишете, що ви маєте „Anlagen“ до сухіт? Ну, знаєте — таке щось мені ще не притрафляло ся... Таже ви виглядаєте, як медвідь.

— Але пане інспектор — таже я лиш то написав, що мені казав доктор. А впрочім те саме і він написав у сьвідоцтві...

— Ге-ге-ге — засьміяв ся інспектор.

— Доктор — доктор за гроші написав би навіть, що ви вже вмерли.

— Ні — ні з того нічого не буде... Я навіть поданя не приймаю. Край не має гроший на те, аби учителї їздили по купелях...

— Алеж як то — таже то зовсім не залежить від пана інспектора. Пан інспектор мають предложити повітовій шкільній раді — а та вже зробить, що належить ся...

— Та-а-ак! То ви маєте мені розказувати, що я маю робити... Маєте тут подане і з Богом...

Кинув папері на землю і встав розлючений.

Учителина зібрав папері вклонив ся низенько і вийшов...

Зараз по нім вийшов і інспектор.

Розсерджений на учителя і на те, що стратив з ним тільки часу — ішов скоро до дому на обід.

Застав лист з почти. Розтворив і зачав читати: „Високоповажаний пане інспектор! Звертаю ся з вельми великою просьбою. Як Вам відомо умер у нас перед кількома місяцями наш довголітний начальник, барон Н. За чотири дни відбудуть ся нові вибори. Воля пана капітана є, щоби я став начальником. Маю за собою чотири авшуси. Решта — то є сім, на чолї з учителем К. хочуть конечно вибрати мого найбільшого противника начальником. Звертаюсь отже до Вас з просьбою, щоб Ви спонукали учителя К. щоби голосував за мною. А як лише він буде на мене голосувати, то і прочі авшуси підуть за ним. В надії, що не відкинете моєї просьби, остаюсь з низеньким поклоном Ваш Б. властитель дібр...“

— Ов але то я дурень! Окрикнув ся інспектор. Мав таку гарну нагоду зробити панови Б. добро і такем наробив!...

Пан інспектор навіть не обідав...

Ходив задуманий по хаті, не говорячи ні словечка.

— — — — — — — — —

Учитель К. випустив власне діти з школи і увійшов до хати. Застав там пять ґаздів. Привитав ся з кождим і сїв між них.

— Ну що там нового чувати панове! запитав.

— Ов зле пане, відповів один з ґаздів... Мендель увихає ся, як скажений по селї. Учера був у мене, а сегодня раненько у кума Івана. Пхав їм дві сотці у руки, аби лише голосували на пана Б. Учитель засьміяв ся.

— То вас лиш сотками страшать.

— А у мене були вчера вечером Медель з Гершком і клали мені на стіл тисячку, круглу тисячку за мій голос... Але най пхає і мілїон. — Присягаю вам тут, що аби мені сегодня казав, що маю умерти, як буду голосувати на нашого кандидата — то я бим все не змінив свого наміру. А мої достатки знаєте, як би мені тепер здали ся гроші... Не бійте ся братя Бог з нами. Якось то завтра піде... Розійшлись...

— Чи є що з почти, Мілю? — запитав учитель, коли увійшов до хати, випровадивши на двір гостий.

— Є там „Буковина“ і якийсь лист — відповіла жінка...

— Дай сюди. — Взяв лист і розпечатав... Прочитав і крикнув: „То раз падлюка!

— То що там такого? — запитала жінка...

— Ади пише мені пан інспектор, щобим голосував на Б. а він за те постараєсь, що я дістану більшу запомогу і лїпшу посаду. І як він пише...

„Високоповажаний пане товаришу“. а як я був у него-то навіть руки не подав і не казав сїсти. О, не дочекає він того.

— Ет не сердь ся — сказала жінка. — Ходи до анкира їсти. — Вийшли...

— — — — — — — — —

В селї В. сдаєсь не панував ніколи такий рух та гамір, як нині. Ще від саміського ранку збирали ся люди у читальни та говорили — та радились... У церкві відбувалась служба божа, а дзвони дзвонили неустаанно від ранку... Коло десятої години прибіг до читальні чоловік з вісткою, що їде староста... Люди вибрались до канцеляриї... авшуси пішли до середини, а решта людий стануло на дворі.

Приїхав староста разом з дідичем села, паном Б. У того пекли та варили, ще від вчера, приготовляючись до балю, що мав відбути ся по виборі.

Комісар увійшов до канцеляриї...

— Чи є пан професор тут? — запитав.

— Тут — відповів учитель...

— Прошу панове вийдіть на хвилину, — звернув ся він до всїх присутних — а ви пане професор лишіть ся зі мною...

Всї вийшли.

— Ну на кого ви будете голосувати пане професор? — запитав староста. Чи ви впрочім дістали лист від пана інспектора?

— Так! — Ну і що?

— Я від слова даного громаді не відступлю, — відповів учитель рішучо.

— Е, що громада! Я — розумієте, — я, ваш „приложений“, раджу вам голосувати на пана Б.

— Ні не можу!...“

— То я вам приказую голосувати на пана Б.

— На жаль не можу і не хочу сего приказу слухати...

— Ну побачимо! — крикнув сердито староста і пішов до дверий, отворив їх і сказав: „Прошу всїх авшусів до середини...“

Зачалось голосоване.

Перших пять „авшусів“ голосувало на дідича... Секретар прочитав шестого — учителя... Сей встав... Всї замовкли... Через отворене вікно було лише чути важке дихане людий, а нараз голосне хлипане. Учитель поблїд. Вимовив скоро імя мужицького кандидата. За ним голосували всї прочі так, як він. Пан дідич перепав.

На дворі здоймила ся незвичайна радість, оклики „славно“, „най жиє“ не переставали... Читальники сьпівали „Ще не вмерла Україна“ тай „Не пора“, а у кутику під плотом припав старенький дід до ніг учителя і цїлував їх...

Кадобівці, дня 18. IV. 1905.

НОВИНКИ.

Чернівці, 29. цьвітня 1905.

У нинїшнім числї „Буковини“ забирають голос два десятки авторів. Маємо те переконане, що подаємо в нїм нашим передплатникам і читачам на сьвяточний час хиба гарну лектуру для всїх. На сїм-же місци бажаємо всїм нашим прихильникам і всїй українській громаді веселих і щасливих сьвят. — Слїдуюче число вийде в пятницю в збільшенім обемі.

Закон про рентові оселї передискутовано вже у видїлї краєвім і порішено. Цїлий законопроект внесе ся на найблисшій соймовій сесиї.

„Праця“, в суботу дня 21. IV. відбула ся довірочна нарада комітету основателїв товариства економічного „Праця“. Сим разом зійшло ся більше число осіб, а в члени вписало ся 37 членів, які вплатили або деклярували удїли на суму 1400 К. В цїли придбаня більшого числа членів і через се капіталів, яких треба до введеня в житє хоч би лиш конфенкцийного віддїлу товариства, рішили суботнїшні збори зладити письмо до патріотів місцевих і на провінциї з зазивом до приступлюваня в члени товариства. Після сего скличе ся загальні конститууючі збори.

Ориґінальні перегони. Ориґінальні перегони мають відбути ся в Брукселї. До них будуть допущені лиш ті мужчини, що важуть понад 100 кґ. Найбільше зголошень до перегонів наспіло із Німеччини; се мабуть наслїдки значного споживаня пивця. На цїнне здоровле гарбузообразних спортовцїв, що мають забавити ся в перегони, буде уважати поготівле ратункової стациї. По перегонах заповіджено величавий пир мабуть на те, щоб вирівнати страти на вазї починені незвичайним сфорсованем підчас перегонів.

Жінки в Сполучених Державах. Після статистики оголошеної в анґлїйских часописях займає ся в Спол. Державах шитем жіночих суконь 344.000 жінок, а лише 9.000 мужчин; в заведенях кравецких працює 160.000 мужчин і 70.000 жінок; в перепелетнях 16.000 жінок, а 150.000 мужчин. На посадах учительских є 338 тисяч жінок а лише 118 тисяч мужчин. Музики навчає 53.000 жінок і 40.000 мужчин. В пральнях трудить ся 336.000 жінок, а лиш 50.000 мужчин головно Хінцїв. Слуг є 1,228.000, а мужчин, що займають ся сею працею є 227.000.

Оповістки:

Перші головні збори Філії „Рускої Бесїди“ Черновецкого міского і заміского повіту відбудуть ся в недїлю, 7. мая с. р. о 2. годинї з полудня в Чернівцях в „Народнім Домі“, на які головний видїл „Рускої Бесїди“ сим запрошає всї Читалнї і Січи і всїх Русинів сего повіту, що вже пристали або мають охоту пристати в члени „Рускої Бесїди“. Членьска вкладка виносить на цїлий рік для товариств 4 коронї, для інтелїґенциї 2 коронї, а для міщан і селян 1 корону, за що кождий член дістає виданя товариства даром. Надїємо ся, що руска інтелїґенция в Чернівцях і в околици не тільки прибуде сама численно на сї збори, але й заохотить до того і Черновецких міщан тай дооколичних селян.

Перші загальні збори „Кружка українських технїків“ в Відни відбудуть ся в недїлю дня 7. мая с. р. в реставрациї „Zum Magistrat“ (Wien I.) з отсим дневним порядком: 1. Привіт; 2. Відчит тов. Ілька Поповича: „Поезия в технїцї“; 3. Справа статутів; 4. Вибір видїлу; 5. Вільні внесеня. До сеї інавґурациї нового товариского і наукового житя між Українцями-технїками, запрошуємо всїх наших товаришів, фахових технїків і нашу інтелїґенцию взагалї. — За тимчасовий видїл: *Ілько Попович* голова, *Володимир Федорович* писар.

З „Буковинського Бояна“. Проба до представленя „Подорож до Африки“ відбуде ся в четвер дня 4 мая о годинї 6 ій; проба до сьвята Шілера, яке відбуде ся вже 9 мая, для мущин в середу 3 мая о год. 7-ій, для цїлого хору в четвер дня 4 мая о год. 7-ій вечером всї рази в сали „Музичного Товариства“. — *Видїл.*

Надзвичайні загальні збори публичні. Товариство „Січ“ у Вітелївцї відбудуть ся дня 2. мая с. р. о год. пів до 1. в полудне. Отсим запрошуємо на них усї доокрестні „Січи“, щоби прибули до нас в як найбільшому числї. — Гаразд! *Митро Кусь*, осавул.

Із штуки і лїтератури.

Руский Селяньский Театр, під дирекциєю Ів. Захарка, грати буде через май, як ми вже писали, в Садаґурі. Цїна місць: крісла І-рядні 2 кор., ІІ-рядні по 1 кор. 20 с. Партер по 40 сот. — Представленя будуть розпочинати ся о год. 7. Сподїємо ся, що доохрестна інтелїґенция розвине живу аґітацию, щоб запевнити численну авдиторию для вистав сего театру.

Редакция „Рускої Хати“ у Львові (Бляхарска ч. 8) просить нас оповістити, що если в першій половині мая зголосить ся достаточне число передплатників і надішле передплату, в такім разї почне она видавати, як безплатний додаток до „Рускої Хати“, ілюстровані „Моди“. Цїлорічна передплата виносить 12 К. — Для п.п. учителїв і учительок, а передплатників „Проміня“ й „Учителя“ передплата знижена 8 К річно. „Руска Хата“ виходить кождого 5 і 20 в місяци в обемі 2 до 3 аркушів друку. Є се одинока ілюстрована часопись для руских родин.

Ластівочка ч. 1. (Видане черновецкої філії товариства „Руска Школа“. Редакция: Іван Синюк, Іля Ілюк, Дарій Пігуляк). Ст. 16. Цїна 5 сот.

Оголошеня Кас райфайзеньских.

Перші загальні збори „каси позичкової і щадничої для громади Валява стов. зареєстрованого з необ. порукою“ відбудуть ся 6. мая 1905 із слідуючим порядком дневним: 1. має ся установити, яку найбільшу і яку найменьшу суму позволяє ся одному чоловікови зложити до щадниці каси; має ся установити речинці виповідженя для вкладок щадничих і речинці платности відсотків від вкладок щадничих; має ся установити яку найбільшу позичку можна одному членови дати; має ся установити стопу процентову для вкладок щадничих і для позичок (§§ 52 в—е, 59, 63,65); 2. має ся ухвалити, що робити з лишеними в касї грішми і як роздобути потрібних для каси гроший; 3. ухвала в справі запомоги краєвої; 4. вибір касиера, і означене платнї для него (§§ 29, 51, 52 ж); 5. ухвала кілько має бути членів в радї надзорчій і вибір ради надзорчої (§§ 32, 40, 51), — *Василь Яворский*, начальник. *Ґиорґій Гуминюк*, член старшини.

Загальні весняні збори „Каси пожичкової і щадничої“ для громади Руского Банилва, стоваришеня зареєстрованого з необмеженою порукою відбудуть ся в недїлю дня 7. мая с. р. в шкільній кімнатї о 2-ій годинї пополудни з слїдуючим дневним порядком: 1. Отворене збору. 2. Прочитане протоколу. 3. Справоздане касове за рік 1904. 4. Вильосоване двох членів старшини. 5. Вильосоване другої третини ради надзорчої. 6. Вільні внесеня. *Василь Кузь*, касиер.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

NERVOL

аптика др. Ю. Францоза

в Тернополи.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.

Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем.

— (—?)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнїток

Чернівцї,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Упрашаю всїх тих Вп. панів що побрали календарі „Рускої Бесїди“ в розпродаж а до сеї пори не звернули анї гроший анї календарів, аби в можливо короткім часї зробили одно або друге.

З поважанем

Ів. Захарко.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрийске сполучене акцийне кораблельно-перевозове тов. в Трієстї.

Правдивий пасажирский оборот до Америки через Трієст-Ню-Йорк.

Ґенеральна АҐЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Ґольдлюст і Спілка

Чернівцї, ул. Палати краєвої 6.

Для провінций принимає ся аґенів.т

6 (9—10) н.

Важне для „Січей“

і иньших пожарних Тов.

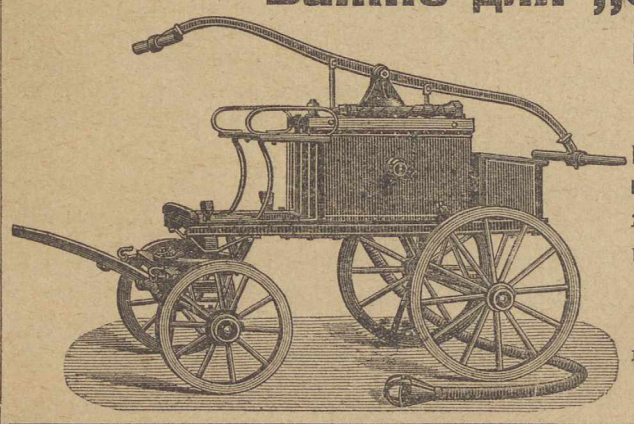

Сим повідомляю П. Т. Товариства, що я достарчаю **сикавки (шприци)** і иньші пожарні прибори (також і на виплат) дешевше як всюди.

З вис. поважанем 40 (1—?)

В. Данилевич,

машинїст, у бровари Штайнера ул. Колейна ч. 21.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

повідомляє Вп. Публику, що надійшли весняні артикули в великім виборі і просить о ласкаві відвідини.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірної фабрики І. Г. Іта, у Відни, Осип Піхлер і Сини в Ґрацу, П. Лядштер і Сини у Відни, Борсоліна Осип і С-ка в Александриї. Склад ріжнородних фабрикатів для панів хлопцїв і дїтий. Капелюхи з фільцу, льодену, боброві, чорні і у всїляких модних красках. Цилїндри і кляки послїдна новість.

Парасолї від сонця і дощу, En tout cas чисті шовкові з наймоднїйшими ручками. Чорні (ґаранция через один сезон) К. 10·45, чорні (ґарант на оден рік К. 13·30, чорні (ґарант на 2 роки) К. 17·— Такі самі у всїх модних красках. Циґарницї і прочі подібні артикули після послїдної моди. Парасольки дитинячі в найбільшім виборі. Парасолї від дощу, для панів пань і дїтий.

Шапки для дам, панів, дївчат і дїтий до гри Tennis і т. д. п. ужитку у великем виборі.

Вироби паньчохові. Паньчохи дамскі сїтки, паньчохи для дїтий найлїпший виріб, сїткові кафтанитки, зарукавочки у всїх модних красках.

Конфекция. Убраня для дїтий Ceys, жакети і т. и.

Товари обувяні. Самостійна продаж обуви з Ґоуднярскої фабрики Ф. А. Попера у Відни і з иньших славних фабрик як Антін Чапек і т. д. Найлїпші фабрикати на весну. Черевики весняні обкладані лякером, Boxealt і Chevreaux з шовковим плїтий. Чоботи до польованя (ручна робота) шом і трікотовим нутром для панів дам дїтий для панів і дам як також черевики черевики домові і ріжні найлїпшої якости до вправ ґімнастичних.

Білє і краватки з правдивого анґлїйского зефіру, в десень, білі пікові, гладкі, фалдовані під ґарантиєю. Ковнярики і маншети, білі і в красках. Краватки тукраєві і анґлїйскі, кождого місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валїзок, куфрів, пуделок, ташок, клунків ремінцїв до пакованя, касет, циратових мішочків, нецезарків пледів, мішків на біле, дамских мошонок на дорогоцїнности і т. д.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lavn-Tennis, бальони, больцї, шапки і т. п. до того прибори.

Склад ц. к. упрвілїованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і спілки у Відни.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складї

Книги і друки для Кас райфайзеньских.

Лінія Гамбурґ—Америка

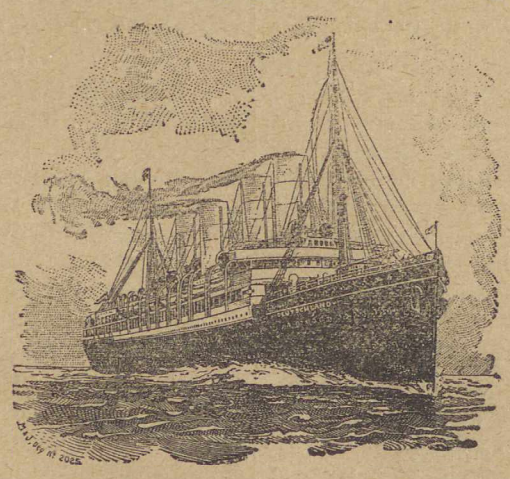

Проста переправа без пересїданя.

Знаним із своєї скорости почтовим і поспішним кораблем т. зв. Doppelschrauben-Schnelldampfer.

З Гамбурґу до

Ню-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудневої Африки і Східної Азиї.

Парівцї „Гамбурґ—Америка“ лїнії відзначають ся тим, що суть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажири їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всїх стаций Сполучених держав і до Канади

Ґенеральна аґенция для Буковини:

ЗАСТУПНИК: Герман Мітельман,

7 (9—12) Чернівцї, ул. Ратушева 11.

Високим ц. к. правительством концесіонована

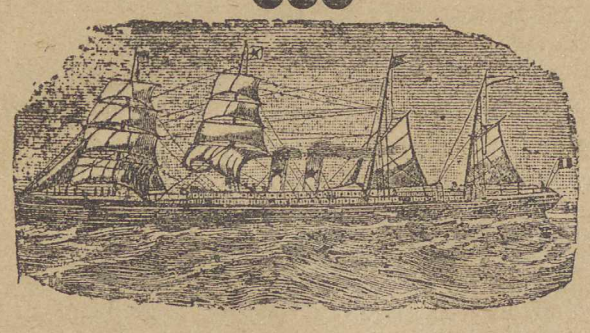

Високим ц. к. правительством концесіонована

RED STAR LINE

Лінія червоної зьвізди

Львів перед тим: **ул. на Болонє ч. 8. I поверх,** тепер: **ул. Городецка ч. 89. II поверх.** напротив головного жел. двірця.

37 (2—12)

Перевозить пасажирів впрост зі Львова через Антверпію до Америки північної і Канади поспішними пароходами. Продажа карт американьских желїзниць у всїх напрямах. — Проспекта даром і оплатно.

Марка охоронна: **котвиця**

LINIMENT. CAPS. COMP.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий **усмирюючий лїк на втиранє** по цїнї 80 сот., 1·40 кор. і 2 кор. можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшах з нашим охронним знаком **„котвиця“** з аптики **Ріхтера** і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 46 (29—40)

Аптика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празї, улиця Єлисавети ч. 5.

Видає товариство **„Руска Рада“**, в Чернівцях. За редакцию відповідає: Іван Захарко

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL